

LearnersMot2

Ustvarjanje okolja, ki nenehno podpira učenje nizko izobraženih in nizko usposobljenih starejših od 45 let.

Projekt 2020-1-ES01-KA204-081775

GLOBOKO V PISMENOSTI

MULTIMODALNI IZOBRAŽEVALNI PROGRAM ZA SPOZNAVANJE
FUNKCIONALNE PISMENOSTI V VSAKDANJIH SITUACIJAH IN
BOLJŠANJE TEMELJNIH SPRETNOSTI

Slovenski

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

GLOBOKO V PISMENOSTI

MULTIMODALNI IZOBRAŽEVALNI PROGRAM ZA SPOZNAVANJE
FUNKCIONALNE PISMENOSTI V VSAKDANJIH SITUACIJAH IN
BOLJŠANJE TEMELJNIH SPRETNOSTI

Globoko v pismenosti

Multimodalni izobraževalni program za spoznavanje funkcionalne pismenosti v vsakdanjih situacijah in boljšanje temeljnih spretnosti

Izdajatelj: Edensol, zanj Olena Korzhykova

Urednice: Urška Majaron, Dušana Findeisen

Avtorji: Ana Isabel Herranz Zentarski, Biserka Neuholt Hlastec, Darja Lužnik, Dušana Findeisen, Urška Majaron, Tatjana Atanasova Pachemska, Chrystalla Panayi, Vasileios Poulikakos, Wiesław Talik

Recenzija: Prof. Dr. Nives Ličen, Prof. Dr. Ana Krajnc

Lektoriranje: Urška Telban

Oblikovanje: OIC Poland Foundation

©: Edensol

Projekt LearnersMot2 je prejel finančno podporo Evropske komisije.

Izobraževalni program je prevod angleške različice z ISBN: 978-84-09-40773-6

VSEBINA

BESEDA ZA UVOD	7
MODUL 1. ČE ZMOREM JAZ, ZMOREŠ TUDI TI	9
ENOTA 1. POGLEJMO SI NEKATERE TEORIJE MOTIVACIJE IN TEORIJE UČENJA. TEORIJA IZKUSTVENEGA UČENJA DAVIDA KOLBA.	10
ENOTA 2. LITERATURA IN REFERENCE TER PREVERJANJE RAZUMEVANJA	13
ENOTA 3. NAJ BO RESNIČNO IN PRAKTIČNO	14
MODUL 2. DELO NAŠE VSAKDJANJE	17
ENOTA 1. SO V STORITVENI EKONOMIJI DELOVNA MESTA RES PRIMERNA ZA NIZKO USPOSOBLJENE?	18
ENOTA 2. IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH NA DELOVNEM MESTU	18
ENOTA 3. VIRI IN PREVERJANJE RAZUMEVANJA VSEBINE MODULA	22
ENOTA 4. NAJ BO RESNIČNO IN PRAKTIČNO	22
MODUL 3. KJE SE SREČAMO!	26
ENOTA 1. KAKO OPREDELIMO SOCIALNO OKOLJE IN RUTINSKE SOCIALNE SITUACIJE	27
ENOTA 2. LITERATURA IN REFERENCE TER PREVERJANJE RAZUMEVANJA	29
ENOTA 3. NAJ BO RESNIČNO IN PRAKTIČNO	30
MODUL 4. KULTURA JE NA DOSEGU ROKE	34
ENOTA 1. PRIDOBIMO SI ŠIRŠO SLIKO	35
ENOTA 2. LITERATURA IN REFERENCE TER PREVERJANJE RAZUMEVANJA	37
ENOTA 3. NAJ BO RESNIČNO IN PRAKTIČNO	38
MODUL 5. VRAČUNAJ TUDI MENE!	42
ENOTA 1. MATEMATIKA V VSAKDJNJEM ŽIVLJENJU IN KAKO PREMAGATI STRAHOVE	43
ENOTA 2. RUTINSKE SITUACIJE, V KATERIH SO POTREBNE MATEMATIČNE SPRETNOSTI	44
ENOTA 3: LITERATURA IN REFERENCE TER PREVERJANJE RAZUMEVANJA	45
ENOTA 4. REŠEVANJE RESNIČNIH ŽIVLJENJSKIH VPRAŠANJ OB UPORABI MATEMATIČNIH KONCEPTOV	47

MODUL 6. ZGRABIMO JIH!	50
UVOD	50
ENOTA 1. VSA POLJA ŽIVLJENJA SE DIGITALIZIRajo IN VSI POTREBUJEMO DIGITALNE SPRETNOSTI	51
ENOTA 2. LITERATURA IN REFERENCE TER PREVERJANJE RAZUMEVANJA	54
ENOTA 3. NAJ BO RESNIČNO IN PRAKTIČNO	55
ODGOVORI NA DEJAVNOSTI	60
ANNEX 1 - WORKSHEETS FOR MODULE 4	61
Worksheet 1	62
Worksheet 2	66
Worksheet 3	70
Worksheet 4	71
Worksheet 5	73
ANNEX 2 - CONCEPTUAL GUIDELINES FOR DEVISING AND DELIVERING EDUCATIONAL PROGRAMMES TO LOW-EDUCATED AND LOW-SKILLED ADULTS AGED 45+	75
Introduction	76
I. The functional literacy approach- definitions and the need for awareness	79
II. How one finds oneself in a situation of functional illiteracy	81
III. Relevant learning theories	83
IV. Motivating low educated and low skilled older learners	87
V . The role of adult educators regarding learners in situation of functional illiteracy	88
VI. How to approach learners in situation of functional illiteracy	89
Conclusion	97
Literature and references	98

BESEDA ZA UVOD

Funkcionalna nepismenost je stranski proizvod družbenega in tehnološkega napredka. Je široko razprostrenjen pojav v družbi znanja, kjer diploma terciarnega izobraževanja velja za nekakšno vstopnico na trg dela, vstopnico za življenje in nenehno avtonomno učenje. Ta multimodalni izobraževalni program je sestavni del projekta LearnersMot 2, ki je nadaljevanje predhodnega projekta LearnersMot. Oba projekta smo avtorji razvili in vodili v evropskem programu Erasmus+.

Ta izobraževalni program omogoča kombinirano ali multimodalno učenje na področju funkcionalne pismenosti. Za učenje vam je na razpolago šest modulov, v katerih so teoretična besedila, video posnetki, praktične dejavnosti iz oči v oči in interaktivne dejavnosti, temelječe na digitalnih učnih metodah. Šest modulov zajema koncepte, ki so povezani s področji družbenega, delovnega in kulturnega življenja (Moduli 2, 3 in 4). Modul 1 obravnava motivacijo, modul 5 numeričnost in modul 6 digitalizacijo ter digitalne metode v izobraževanju starejših odraslih.

Analizirali smo vsakdanje situacije in jih povezali s teoretičnimi koncepti ter praktičnimi dejavnostmi, ki se nanašajo bodisi na temo modula in/bodisi na s temo povezane rutinske situacije. Te situacije bodo v pomoč tako izobraževalcem kot njihovim odraslim učencem.

Izobraževalci odraslih bodo praktične dejavnosti lahko uporabljali kot učno gradivo za svoje odrasle učence. Vrh tega bodo potrebovali veliko domišljije, da bodo lahko prišli naproti svojim učencem in njihovim potrebam ter njihovemu obstoječemu izkustvenemu znanju. Nizko izobraženi in nizko usposobljeni odrasli učenci nenehno preverjajo, če znanje, ki ga pridobivajo v programu, ustrezza temu, kar že vedo. Dejali boste, da to ni nič posebnega v izobraževanju odraslih. Res ni, a večina odraslih učencev bo v izobraževanju ostala, četudi znanje, ki jim ga boste ponudili, ne bo neposredno povezano z njihovim življenjem in zdajšnjimi potrebami. V nasprotju z njimi pa bodo nizko izobraženi in nizko usposobljeni zavrnili ne le program in izobraževalčeva prizadevanja ampak učenje nasploh. Izobraževanje

bodo zapustili čim bo mogoče. Zato je vaša odgovornost izobraževalca odraslih, ki dela z nizko izobraženimi in nizko usposobljenimi, velika odgovornost, ki se ne nanaša le na učenje marveč tudi na življenje odraslih v stanju funkcionalne nepismenosti.

Ta multimodalni izobraževalni program smo namenili izobraževalcem odraslih, da bodo laže razumeli kompleksni pojav funkcionalne (ne)pismenosti in koncepte v zvezi z njo. Pomagal jim bo prepozнатi odrasle učence v stanju funkcionalne nepismenosti in odkriti načine, kako skrijejo svoje stanje. Nazadnje jim bo program pomagal graditi in boljšati temeljne spremnosti svojih učencev (bralne, pisne, kognitivne, kulturne, numerične in digitalne spremnosti). Vrh tega morajo pri svojih odraslih nizko izobraženih in nizko usposobljenih učencih izobraževalci nenehno sprožati primarno motivacijo za učenje. Pritegniti jih morajo, da se vpišejo v izobraževalni program in predvsem, da v programu ostanejo.

Dušana Findeisen

MODUL 1. ČE ZMOREM JAZ, ZMOREŠ TUDI TI

Motiviranje nizko izobraženih in nizko usposobljenih v neformalnem izobraževanju

Trajanje: 90'

Oprema: namizni računalnik, prenosni računalnik, tablica ali pametni telefon, internetna povezava

UVOD

Vaši učenci so v stanju funkcionalne nepismenosti. Na srečo stanje ni končno stanje, ki ga ni moč spremojati. Še več, nizko izobraženi in nizko usposobljeni so potrebovali dolgo časa, da so pristali v tem stanju. Krivijo sebe, da niso dosegli več, bojijo se, da se jim bodo slabi spomini na šolo, slabi občutki in občutek krivde, da niso prišli dlje in dosegli kaj več, vrnili, pa tudi, bojijo se sprememb. Pa vendar, vaši učenci ne vedo, da je obiskovanje tečaja nekaj drugega, kot biti v šoli in biti v formalnem izobraževanju. Izobraževalci morate svoje učence pomiriti, jih spodbujati, motivirati za učenje in za to, da vztrajajo v izobraževanju.

PREGLED MODULA

Modul ima tri enote.

ENOTA 1. Poglejmo si nekatere teorije motivacije in teorije učenja.

Teorija izkustvenega učenja Davida Kolba

Teorija samoodločanja Edwarda Ryana in Richarda Deci-ja

Teorija mnogoterih inteligentnosti Howarda Gardner-ja

ENOTA 2. Literatura in reference ter preverjanje razumevanja

ENOTA 3. Naj bo resnično in praktično

Dejavnosti za lomljjenje ledu

Dejavnost 1. Kaj me motivira in kaj me ne motivira?

Dejavnost 2. Kako mi učenje koristi?

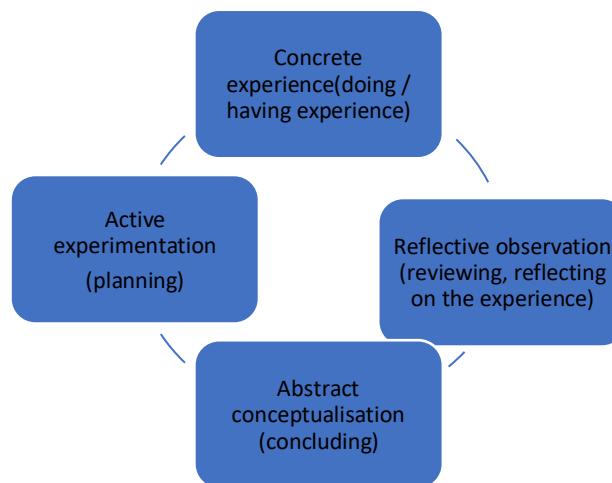
Dejavnost 3. Kako se najraje učim?

ENOTA 1. POGLEJMO SI NEKATERE TEORIJE MOTIVACIJE IN TEORIJE UČENJA. TEORIJA IZKUSTVENEGA UČENJA DAVIDA KOLBA.

TEORIJA IZKUSTVENEGA UČENJA PO DAVIDU KOLBU

Kaj je učenje? David Kolb (1984) trdi, da je učenje povezano s spremenjanjem obnašanja. Nove izkušnje spremenijo predhodne. Učenje se pojavi v posameznih situacijah, tu in zdaj. Zato morate svoje učence izpostaviti vrednim izkušnjam.

Učni proces ustvarja cikel, v katerem izkušnje in analiza izkušenj igrajo pomembno vlogo (Kolb, 1984). Kolb opisuje učni proces kot štiristopenjski cikel. Ta proces se navadno prične s posebno izkušnjo, ki se zatem analizira z različnih zornih kotov, o njej se razmišlja in iz nje se naredi zaključke, oblikuje se pospološtve, celo teorije in kasneje logično celoto. Na koncu procesa se učenčeve obnašanje spremeni, zdaj učenec misli drugače, čuti drugače in deluje drugače. Povzame praktična dejanja in naredi načrte, pri čemer uporabi refleksijo s predhodne stopnje;

Zdaj vas prosimo, da svoje znanje primerjate z znanjem, ki ga pridobivate z učenjem. Razmišljajte kritično in predvsem znanje uporabljajte v praksi. Vaši učenci naj razmišljajo o preteklosti, o tem, kako so postopali, razmišljali in kaj mislijo zdaj, da bi bili morali narediti drugače v osebnem in socialnem življenju.

TEORIJA SAMOODLOČANJA EDWARDA RYANA IN RICHARDA DECI-JA (1985)

Ta teorija odgovarja na vprašanje: kaj nas motivira? Pomembno pri tem je pomisliti na:

Kompetence – da nas nekaj motivira je pomembno. Da smo nekaj zmožni narediti. Navezuje se na naše prepričanje, da posamezne akcije lahko izvedemo in se z njimi spoprimemo.

Avtonomnost – radi smo svobodni, da lahko izbiramo in se odločamo o tem, kaj bomo počeli. Radi odločamo o tem, kaj bomo delali in kako.

Povezanost – ko nekaj počnemo, želimo vedeti, v čem je smisel našega delovanja in zakaj je pomembno.

Motiviranje samega sebe – pomembno je verjeti, da bo naše delo učinkovito in da se nam bodo razvijale spretnosti.

TEORIJA MNOGOTERIH INTELIGENTNOSTI HOWARDA GARDNER-JA

Howard Gardner je avtor teorije mnogoterih inteligentnosti. Trdi, da so posamezne vrste inteligentnosti zmeraj rezultat medsebojnega delovanja bioloških nagnjenj in učnih priložnosti sredi posamezne kulture (Gardner, 2006). Sleherni med nami ima drugačen inteligenčni potencial in drugačen inteligenčni profil – nekatere vrste intelligentnosti so tako bolj, druge spet manj, razvite. Nekatere vrste intelligentnosti so povezane z mehanizmi sprejemanja in predelovanja informacij – učne preference so povezane s prevladujočo intelligentnostjo. Pomembno je, da izobraževalci odraslih in predvsem nizko izobraženih odraslih opazujejo, katera vrsta intelligentnosti je navzoča pri njihovih učencih, da opazujejo tip intelligentnosti, izbirajo kontekste in dejavnosti, ki bodo za njih izziv oziroma vaše učence nagrajujoči.

Osem tipov inteligenčnosti po Gardnerju

Naturalistic	Logical - mathematical	Interpersonal	Bodily-kinesthetic
Linguistic	Spatial	Musical	Intrapersonal

Naravoslovna inteligenčnost je sposobnost sistematičnega opazovanja, razumevanja in natančnega razlikovanja naravnih in umetnih vzorcev ali sistemov. Uporabljamo jo pri prepoznavanju in klasificiranju rastlin, mineralov ali živali, pa tudi pri vrtnarjenju, ribolovu.

Logično-matematična inteligenčnost je sposobnost abstraktnega mišljenja in logičnega razmišljanja ter sklepanja. Uporabljamo jo pri reševanju abstraktnih matematičnih problemov, pri deduktivnem in induktivnem mišljenju, tudi pri znanstvenem raziskovanju.

Medosebna inteligenčnost se kaže v sposobnosti razumevanja drugih in uravnavanja medčloveških odnosov. Kaže se v spretnosti pri navezovanju stikov in komunikaciji z drugimi ljudmi, kot sposobnost razumevanja njihovih težav, motivov in čustev ter v učinkovitem odzivanju na vedenje drugih.

Telesno gibalna inteligenčnost. Ta inteligenčnost temelji na spretni uporabi telesa, nadzorovanja in koordinacije telesnih gibov. Uporabljamo jo pri usklajenem gibanju (šport, ples), pa tudi pri spretnem ravnanju s predmeti, kot so ročne spretnosti.

Jezikovna inteligenčnost. To je sposobnost učinkovitega besednega izražanja in razumevanja kompleksnih besednih sporočil. Jezikovna inteligenčnost vsebuje občutljivost za pomen besed in za različne funkcije jezika (prepričevanje – povezano z retoriko, razlaganje ipd.). Uporabljamo jo na primer pri branju, tvorjenju in razumevanju besedil.

Prostorska intelligentnost. Prostorska intelligentnost temelji na tvorbi vidnih predstav o poteku ali videzu stvari (barva, oblika, postavitev ...). Ta intelligentnost obsega tudi dobro orientacijo oz. sposobnost znajti se v prostoru in presoditi razmerja med predmeti v prostoru. Uporabljamo jo na primer pri vožnji skozi neznano mesto, risanju, oblikovanju različnih materialov ...

Glasbena intelligentnost. Gre za sposobnost ustvarjanja in poustvarjanja glasbe, prepoznavanja melodij in sledenja ritmu. Ljudje, ki imajo visoko razvito glasbeno intelligentnost, so izjemno občutljivi za barvo, ritem, trajanje in glasnost zvokov, hkrati pa imajo tudi izjemen občutek za vibracijo. Glasbena intelligentnost se izraža pri igranju instrumentov, petju, skladanju.

Znotraj osebna intelligentnost. Znotraj osebna ali avto refleksivna intelligentnost je sposobnost zavedanja in razumevanja lastnega doživljanja in vedenja. Ljudje, ki imajo visoko izraženo avto refleksivno intelligentnost, razumejo vzroke in posledice lastnega doživljanja (na primer čustvovanja in vedenja) ter imajo dobro razvito samokontrolo. Take osebe poznajo svoje močne in šibke točke.

ENOTA 2. LITERATURA IN REFERENCE TER PREVERJANJE RAZUMEVANJA

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum.
- Kolb, D. A. (1984): *Experiential learning: Experience as the source of learning and development* Englewood Cliffs, New York: Prentice Hall.
- Gardner, H. (2006). *Multiple Intelligences: New Horizons in Theory and Practice*. New York: Basic Books.
- Kolb's Learning Styles and Experiential Learning Cycle:
<https://www.simplypsychology.org/learning-kolb.html>
- Institute for Experiential Learning: <https://experientiallearninginstitute.org/>
- Self-determination Theory: <https://selfdeterminationtheory.org>

- Howard Gardner: <https://www.howardgardner.com/>

PREVERJANJE RAZUMEVANJA

1. Kolb je opisal štiri stopnje cikla izkustvenega učenja: 1. Konkretna izkušnja; 2. Razmišljajoče opazovanje; 3. Abstraktna konceptualizacija; 4. Dejavno eksperimentiranje

1.

DRŽI

NE DRŽI

2. Kompetence, avtonomnost in povezanost so bistvene razsežnosti motivacije.

DRŽI

NE DRŽI

3. Po Howardu Gardnerju obstaja osem tipov inteligentnosti, kot so logično-matematična, jezikovna in zgodovinska.

DRŽI

NE DRŽI

ENOTA 3. NAJ BO RESNIČNO IN PRAKTIČNO

DEJAVNOSTI ZA LOMLJENJE LEDU

Dejavnosti za lomljenje ledu so povezane s temo izobraževanja. Udeleženci sedijo na stolih razpostavljenih v krogu brez miz. En udeleženec ostane brez stola – tisti, ki igro prostovoljno začne.

Udeleženec reče: Naj vstane tisti, ki se denimo rad uči ob poslušanju glasbe, ki nima rad teorije, ki ga zanima svet naokoli, ki rad bere knjige itd. Udeleženci, ki odgovorijo z "da" na posamezno vprašanje, zamenjajo sedež (ne smejo izbrati sedeža poleg sebe). Nekdo bo ostal brez stola. Njegova naloga bo, da reče: Naj vstane, kdor ... Moderator ustavi igro po nekaj zasukih. Udeležence vpraša, kako se počutijo.

DEJAVNOST 1. KAJ ME MOTIVIRA IN KAJ ME NE MOTIVIRA?

Ta dejavnost je namenjena osveščanju učencev o tem, kaj jih motivira in kaj jih ne motivira za učenje in boljšanje kompetenc.

V skupinah od 3–4 udeleženci izpišejo na velik kos papirja ali 'flipchart' dejavnike, ki nizko izobražene motivirajo za učenje ali odvračajo od učenja in boljšanja kompetenc. Moderator zaprosi udeležence, da predstavijo rezultate diskusije. Izobraževalec moderira diskusijo tako, da postavlja podpora vprašanja o motivaciji. In o tem, kaj narediti, če udeležence kaj odvrača od učenja. Za zaključek lahko izobraževalec predstavi teorijo samoodločanja Ryana in Deci-ja. Izobraževalec spodbuja udeležence, da si izmenjajo spoznanja izhajajoča iz te vaje – pa tudi o tem, kaj bodo uporabljali v praksi.

DEJAVNOST 2. KAKO MI UČENJE KORISTI?

Udeleženci se seznanijo s kratko življenjsko zgodbo nizko izobražene osebe, ki se je pričela učiti/je pridobila nove kompetence in našla zaposlitev. Izobraževalec izbere ustrezno študijo primera, da se udeleženci lahko vživijo v predstavljenou osebo. Izobraževalec lahko pripravi več zgodb, da jih udeleženci analizirajo v majhnih skupinah. Udeležence sprašuje o tem, kaj misijo, zaznavajo po koncu te dejavnosti.

Nato izobraževalec povabi udeležence, da delajo v podskupinah. Naštejejo naj koristi od učenja (temelječe na predstavljenih študijah primera in njihovih lastnih izkušnjah) – Kaj so pridobili z novim znanjem, spretnostmi, kvalifikacijami? Udeleženci morajo predstaviti svoje zaključke celi skupini. Izobraževalec jih lahko spodbudi k razpravi in širjenju svojih misli in mnenj. Na koncu udeleženci delajo v parih in razpravljajo o svojih spoznanjih, izhajajočih iz te dejavnosti. Povedo tudi, kaj bodo z njimi naredili v praksi.

DEJAVNOST 3. KAKO SE NAJRAJE UČIM?

Namen te vaje je, da prepozname, kako se najraje učite in v prepoznavanju vašega prevladujočega tipa inteligentnosti. Udeleženci izobraževanja se lahko testirate in tako je mogoče prepoznati mnogoterost intelligentnosti, kot jih opredeljuje Howard Gardner (<https://www.idrlabs.com/multiple-intelligences/test.php>). Žal je test precej dolg. Če pa ga opravite, lahko drug drugemu predstavite rezultate in o njih razpravljate s kolegi, pri tem pa navedete primere iz svojega življenja ter način učenja, ki je takrat prevladoval.

Izobraževalec razloži (vse) tipe intelligentnosti po Gardnerju, pri tem pa poda praktične nasvete glede organizacije učenja in upoštevanja prevladujočega tipa intelligentnosti.

MODUL 2. DELO NAŠE VSAKDJANJE

Vsakdanje, rutinske situacije v delovnem okolju, v katerih se je moč učiti temeljnih spretnosti

Trajanje: 120'

Oprema: osebni računalnik ali prenosni računalnik ali pameten telefon, internetna povezava

UVOD

V tem poglavju bomo poskušali okrepliti vaše zavedanje o pomenu situacijskega učenja in učenja na delovnem mestu. Poglavlju so dodane tudi vaje za lomljenje ledu in druge vaje za vas, ki jih lahko uporabite tudi pri delu s svojimi odraslimi učenci.

PREGLED MODULA

Ta modul vsebuje več enot, teoretično in praktično enoto ter enoto za preverjanje razumevanja vsebine modula.

ENOTA 1. So v storitveni ekonomiji delovna mesta res primerna za nizko usposobljene?

ENOTA 2. Učenje odraslih na delovnem mestu

Situacijsko učenje

Vsakdanje učenje

ENOTA 3. Preverjanje razumevanja vsebine modula

ENOTA 4. Naj bo resnično in praktično

Vaja za lomljenje ledu: Dve resnici in ena laž

Vaja za lomljenje ledu: Kdo je to?

Vaja za lomljenje ledu: Smešna vprašanja

Vaja za lomljenje ledu: Živa knjižnica

Vaja 1. Učne, bralne spretnosti in spretnosti pisanja ob uporabi seznama navodil za delo (za proizvodne delavce)

Vaja 2. Učenje računalniških spretnosti za pripravo preglednic v skladišču (za skladiščnike)

Vaja 3. Opišite svoje podjetje

ENOTA 1. SO V STORITVENI EKONOMIJI DELOVNA MESTA RES

PRIMERNA ZA NIZKO USPOSOBLJENE?

Rosemarie Klein in Gerhard Reutter (Profi train, str. 18) poročata, da so se delovna mesta močno spremenila v zadnjih letih in da bo spremenjanje delovnih mest potekalo tudi v prihodnje. V preteklosti je obstajala jasna razmejitev delovnih mest za nizko usposobljene, tiste z nizko stopnjo formalne izobrazbe, ki so jih zasedli nizko usposobljeni ali nekvalificirani delavci. Ta delovna mesta so zdaj postala zahtevna in od zaposlenih zahtevajo nenehno učenje, da se ti lahko spoprijemajo s težavami.

Primer: Spremembra delovnega mesta – primer oskrbovalca (Profi train, str. 18)

“Do pred nekaj leti je bilo za delovno mesto oskrbovalca v domu starejših potrebno, da ima ta zgolj nizko razvite spretnosti. Danes pa mora za svoje delo oskrbovalec imeti spretnosti, ki ne morejo biti zgolj nizko razvite, saj so delovne zahteve bolj zapletene in to na različnih stopnjah oskrbovalčevega delovnega mesta.”

Področja razvoja spretnosti s pomočjo izobraževanja in usposabljanja izhajajo iz dejanskih zahtev v danih delovnih okoljih.

Storitvena ekonomija je precej zahtevnejša od industrijske ekonomije. Glede na to, da se ukvarja z različnimi potrebami porabnikov storitev in raznolikostjo teh, nas storitvena ekonomija vodi v stanje funkcionalne nepismenosti.

ENOTA 2. IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH NA DELOVNEM MESTU

SITUACIJSKO UČENJE

Izobraževanje in usposabljanje za razvoj spretnosti v delovnem okolju je najboljše, če temelji na načinu situacijskega učenja. Dejavnosti in delovne situacije so bistvene v teoriji

situacijskega učenja. Učenje na delovnem mestu in delovnem okolju se dogaja med delom in opravljanjem delovnih nalog. Takšno učenje so dejanske, resnične življenske situacije, kjer spremnosti pridejo do veljave. Na teh situacijah pa so utemeljene spremnosti in kompetence, ki jih zaposleni morajo pridobiti in obvladati.

Cilj situacijskega učenja ni le v pridobivanju znanja in spremnosti v danih situacijah, marveč tudi v tem, da lahko udeleženci pridobljeno znanje in spremnosti prenesejo na druga področja življenja, kjer morajo reševati težave.

Primer	Značilnost	Viri
Razumevanje navodil za uporabo pripomočka ali preproste naprave. Razumevanje navodil za delo, ki ga velja opraviti. Prosrite nadzornika/inštruktorja za razlogo. Potrdite, da ste navodila in razlogo razumeli.	To je pogovor dveh oseb iz oči v oči; lahko se uporabijo kretnje in izraz obraza. Pogovor poteka na mestu samem; pomembne reči je moč nakazati in prikazati. Zaposleni je hierarhično gledano v nižjem položaju. Govori počasi; lahko uporablja zgolj besedi da in ne. Razumevanje ali nerazumevanje lahko pokaže.	Dojemanje situacije. Razumevanje pomembnih besed (tu, tam, zdaj, najprej, potem itd.). Uporaba jezika, kretenj, izraza obraza za razkrivanje razumevanja ali nerazumevanja. Zaposleni ve, da so vprašanja možna. Gre za preprosto spraševanje, ki ga spremljajo izrazi obraza ali kretnje.

Tabela 1: SVEB 2016. K1 Razumevanje neposrednih, na delovno mesto vezanih, navodil in s pomočjo v posameznih situacijah

Pripomba. Modificirana tebela izhaja iz Go Toolkit Arbeitsplatzorientierte Förderung der Grundkompetenzen: Vol. 2. Deskriptoren (p. 16)

Raziskava PIAAC je pokazala, da so spremnosti v povezavi z besedili in reševanjem problemov pogosto bistvene za opravljanje rednih delovnih nalog. Enako pomembna je zmožnost učenja. Stopnja, do katere lahko izboljšamo te spremnosti, je odvisna od organizacije dela. Učinkovite delovne metode, kot so avtonomnost, delo v timu,

neodvisnost, mentoriranje, rotacija zaposlovanja in uporaba novih oblik učenja, boljšajo število in kakovost učnih priložnosti. Podpirajo učenje v delovnem okolju in prispevajo k učinkovitemu razvoju spremnosti (OECD, 2016a in OECD, 2016b).

Dejstvo, da odrasli, ki niso zaključili poklicne šole in nimajo kvalifikacij za sodelovanje v izobraževanju odraslih, je zaskrbljujoče. Ugotovljeno je namreč bilo, da:

- 30,7 % trdi, da izobraževanje nikakor ni koristno;
- 28,9 % pravi, da jim delovne naloge in pičlost razpoložljivega časa ne dovoljujejo, da bi se izobraževali;
- 24,9 % pravi, da niso dovolj informirani ali da do njih ustrezne ponudbe niso prišle;
- 12,7 % je delež tistih, ki pravijo, da je izobraževanje zanje predrago.

Mnenja smo, da večina zbranih odgovorov odslikava strah udeležencev, da bi znova doživelji neprijetna čustva iz časov šolanja.

Center za izobraževanje odraslih je spremljal odgovore respondentov glede udeležbe v izobraževanju odraslih in izkazalo se je, da se nizko izobraženi in nizko usposobljeni odrasli redkeje udeležujejo izobraževanja kot tisti, ki so bolj usposobljeni (vključenost v izobraževanje odraslih je odvisna od starosti, stopnje formalne izobrazbe, zdravstvenega stanja in spola). Tem rezultatom navkljub pa več kot polovica respondentov trdi, da je delovno mesto primeren kontekst za učenje.

Appleby in Barton (2008) poročata, da ima učenje tri značilnosti:

- a) Učenje je kognitivni ali mentalni proces. Vključuje razmišljanje.
- b) Učenje je emocionalni proces. Vključuje čustva.
- c) Učenje je tudi socialni proces. Vključuje delovanje.

Pedagogika situacijskega učenja temelji na naslednjih nalogah razvijalcev programov in izobraževalcev:

- (1) Poglabiljanje razumevanja rutinskih nalog;
- (2) Upoštevanje učenčevega življenja;

- (3) Spodbujanje sodelovalnega učenja ob upoštevanju avtentičnega gradiva iz resničnega delovnega okolja;
- (4) Zagotavljanje učenja v varnem in podpornem okolju;
- (5) Širjenje učenja na druge oblike, kar pomeni vključevanje metod ustne, vizualne, individualne in skupinske komunikacije.

Ta način situacijskega učenja v usposabljanju in izobraževanju za razvoj spretnosti vključuje učne vire, povezane z resničnimi, življenskimi delovnimi situacijami.

Načelno naj bi izobraževalci odraslih zmeraj spodbujali udeležence, da naj prinašajo v program vire učenja iz svojega delovnega okolja, kot so denimo obrazci, izračuni in opisi nalog, gradivo, ki ga želijo uporabljati za učenje. Ti viri obsegajo različne učne preference, kot so učenje z vizualnimi predstavami, denimo miselni vzorci, video posnetki, fotografije, slušno gradivo, diskusije, kinestetično učenje, tj. igranje vlog, raba dejanskih virov učenja (role-playing, concrete resources).

VSAKDANJE UČENJE

Kako se odrasli učijo v vsakdanjih situacijah, si lahko ogledate na povezavi:
<https://www.youtube.com/watch?v=3LdEwYDDJBg>

Dnevne dejavnosti vplivajo na nas, saj nenehno sprožajo neformalno učenje. Socialno okolje oblikuje naše učenje in mi se moramo tega zavedati, kadar raziskujemo svoje lastno učenje, pa tudi takrat, ko načrtujemo učenje drugih.

Nasvet: Navodila o tem, kako se učimo na delu (Vaja je namenjena zgolj izobraževalcem odraslih. Da bi jo lahko uporabili pri delu z delavci v posameznih situacijah, jih moramo močno spremeniti, da bi ustrezali potrebam delavcev v situaciji funkcionalne nepismenosti):
<https://www.youtube.com/watch?v=SUO1Tn7pDfw>

ENOTA 3. VIRI IN PREVERJANJE RAZUMEVANJA VSEBINE MODULA

Klein, R., Reutter, G. 2020. Profi Train- Self Study manual. Acquiring Competencies for Work – Based Basic Skills Training. Available on 23. 5. 2021:
http://www.profi-train.de/images/IO1_EN_final_version.pdf

PREVERJANJE RAZUMEVANJA VSEBINE MODULA

1. Področja razvoja spretnosti v izobraževanju in usposabljanju so določena z zahtevami posameznih delovnih okolij.

DRŽI

NE DRŽI

1. Raziskava PIAAC kaže, da je uporaba matematičnih formul bistvena za zadovoljevanje potreb delovnega mesta.

DRŽI

NE DRŽI

2. Načeloma bi izobraževalci morali zmeraj spodbujati udeležence izobraževanja, da prinesejo v program vire učenja s svojega delovnega mesta, kot so obrazci, izračuni in opisi nalog, ki jih želijo uporabiti kot učne primere.

DRŽI

NE DRŽI

ENOTA 4. NAJ BO RESNIČNO IN PRAKTIČNO

Učenje se prične z lomljenjem ledu in ustvarjanjem varnega, sproščenega učnega okolja.

VAJA ZA LOMLJENJE LEDU: DVE RESNICI, ENA LAŽ

Dve resnici, ena laž je ena najbolj razširjenih vaj na seznamu lomilcev ledu, ki jo lahko uporabljamo povsod, vse od družinskih srečanj do dogodkov v podjetju. Vse navzoče in vsakega posebej zaprosimo, da z nevihto možganov, torej brez premisleka našteje tri "dejstva" o sebi – dve dejstvi naj bosta resnični, eno naj bo laž.

Tako lahko denimo rečete: "Nekoč sem kandidiral za sodelovanje v televizijski oddaji." Ali pa: "Imam tri brate." "Nekoč sem šel z balonom v Švico. Bilo je pred nekaj leti."

Udeleženci, sodelavci poskušajo ugotoviti, katere trditev je lažna. "Na žalost sem sodeloval v televizijski oddaji." "Nimam treh bratov, marveč dva." To je torej laž.

Dve resnici in ena laž je smešna in zanimiva igra. Še pomembnejše pa je, da pomaga timu udeležencev, da spozna nekatere dejstva o članih tima in da gradi globlje vezi

VAJA ZA LOMLJENJE LEDU. KDO JE TO?

Naj vsak udeleženec zapiše o sebi nenavadno, edinstveno, nepričakovano trditev. Potem udeleženci listke z zapisom spustijo v klobuk. Moderator jih premeša in udeleženci izvlečejo posamezne zapise iz klobuka.

Članom skupine omogočite, da poskušajo uganiti, kdo je zapisal posamezno trditev o sebi. Nato naj se posamezniki razkrijejo in ob tem še kaj pojasnijo, če je potrebno. To je lahko način, da udeleženci spoznajo nekatere presenetljive reči drug o drugem.

VAJA ZA LOMLJENEJE LEDU: SMEŠNA VPRAŠANJA

Postavljanje smešnih vprašanj je preprosta in učinkovita vaja za lomljenje ledu. Pojdite naokrog in vsak udeleženec najda smešen odgovor na postavljeno vprašanje. Sami si izmislite vprašanja. Če ne boste vedeli, kaj bi, navajamo nekaj primerov:

- Če bi pristali na osamljenem otoku in bi imeli s seboj le tri reči, katere bi to bile in zakaj prav te?
- Če bi bili žival, katera žival bi bili in zakaj?

- Ste bili kdaj na koncertu? Povejte kaj o tem?
- Če bi lahko k sebi domov na večerjo povabili kakšno slavno osebo, katera oseba bi to bila in zakaj prav ona?

Postavljanje teh vprašanj ima dva namena – prvič, učencem omogoči, da se sprostijo in postanejo bolj ustvarjalni in drugič, vprašanja sprožajo pogovor o nečem, o čemer se sicer pogovarja le zunaj delovnega okolja. Vse skupaj pa učencem omogoči, da se bolje spoznajo.

VAJA ZA LOMLJENEJE LEDU: ŽIVA KNJIŽNICA

Živa knjižnica je metoda neformalnega izobraževanja, ki krepi družbeno zavest, strpnost, spoštovanje človekovih pravic. V tej knjižnici so žive knjige, bibliotekarji in bralci.

V našem primeru izobraževalci odraslih igrajo vlogo bibliotekarjev in udeleženci izobraževanja so žive knjige in so bralci. Knjiga se denimo imenuje *Jaz in moje delo*. Bibliotekar pomaga udeležencem tako, da postavlja vprašanja in daje primere. Potem, ko so vse knjige popisane in napisane, bibliotekar razdeli skupino na dvoje. Prva podskupina (žive knjige) – položi naslove knjig na mizo (ta služi kot knjižna polica). Drugi del skupine so udeleženci (bralci). Ti izberejo en knjižni naslov s police, naslov, ki ga imajo radi ali naslov, ki jih najbolj nagovori. Potem se proces branja knjig začne. Ta proces temelji na iskrenem pogovoru med živo knjigo in bralcem. Bralec postavlja vprašanja in dobi odkrite, jasne odgovore. Proses branja poteka v udobnem in intimnem delu sobe, še posebej, če so učne skupine ranljive družbene skupine. Bibliotekarji – izobraževalci odraslih s strani opazujejo pogovor in vanj tudi posežejo, če je potrebno. Branje se odvija od 15 do 25 minut. Rezultat branja je navadno viden: bralec odide zatopljen v misli, poln energije, vesel. Pogosto je to začetek novega prijateljstva. Proses branja ruši prepreke, blaži negotovost, strahove, razvija strpnost in medsebojno razumevanje. Ko se proces branja zaključi, se v skupinah vloge zamenjajo. Bralci postanejo žive knjige in žive knjige bralci. Proses branja se znova odvije.

Oglejte so video posnetke. Učenje odraslih; lomljjenje ledu.

https://www.youtube.com/watch?v=nqeKgUSwN_8

VAJA 1. SPRETNOSTI UČENJA, BRANJA IN PISANJA OB UPORABI SEZNAMA NAVODIL ZA DELO (ZA PROIZVODNE DELAVCE)

Udeležence zaprosimo, da prinesejo s seboj sezname navodil za delo, navodil, ki jim morajo slediti in jih upoštevati na delovnem mestu. Branje, povzemanje in analiziranje navodil ter kasneje tudi pisanje navodil za kak drug proces omogočajo, da udeleženci:

- v praksi berejo različne vrste poljudno pisanih besedil, urijo branje različnih poljudnih besedil in dokumentov,
- berejo in razumejo besedila,
- razumejo temeljne informacije in lahko povzamejo njihovo vsebino,
- povežejo informacije iz besedila s svojim znanjem,
- ugotovijo, kako strukturirati besedilo, uporabljajoč označevalce časovnega in drugih zaporedij (najprej, nato, nazadnje itd.),
- vedo, kako napisati preprosta besedila o procesih z vsebino iz vsakdanjega življenja,
- preučujejo črkovanje, slovnična pravila pisnega jezika.

VAJA 2. UČENJE RAČUNALNIŠKIH SPRETNOSTI ZA PRIPRAVO PREGLEDNICE ZA POPIS ZALOGE V SKLADIŠČU (ZA SKLADIŠČNIKE)

Udeleženci se učijo uporabljati Excel in preglednice za popis zaloge, kadar/če so zaposleni v skladišču.

VAJA 3. OPIŠITE SVOJE PODJETJE

Opišite svoje podjetje in narišite organizacijski diagram. Svojemu sosedu predstavite svoje podjetje, pri tem pa uporabljate izraze, kot so:

“Predstavil/a vam bom naše podjetje.”

“Naše podjetje ima XY oddelkov.”

“Ti oddelki so ...”

“Jaz delam v oddelku XY.”

“Odgovoren/a sem za ...”

MODUL 3. KJE SE SREČAMO!

Vsakdanje rutinske situacije v socialnem okolju, kjer se je moč učiti temeljnih spretnosti

Trajanje: 120'

Oprema: osebni računalnik, namizni računalnik, pameten telefon, internetna povezava.

UVOD

Sleherni dan vstopamo v nam domače socialno okolje. Vstopamo v rutinske situacije, kjer se obnašamo na pričakovan način – mislimo, govorimo, beremo, pišemo – na določen način. Besedila beremo ali uporabljamo matematične spretnosti v primerno varnih situacijah, v katerih pridejo v poštev temeljne spretnosti branja, razumevanja, govora, kulturne spretnosti itd., skratka, temeljne spretnosti funkcionalne pismenosti in numeričnosti.

PREGLED MODULA

Ta modul sestavljajo tri enote:

ENOTA 1. Kako opredelimo socialno okolje in rutinske socialne situacije

ENOTA 2. Literatura in reference ter preverjanje razumevanja

ENOTA 3. Naj bo resnično in praktično

Dejavnosti lomljenja ledu

Vaja 1. Čas, ki ga preživimo skupaj s partnerjem

Vaja 2. Kaj ste počeli danes ali kaj boste počeli

Vaja 3. Skupaj preživljamo čas in pomagamo drug drugemu

ENOTA 1. KAKO OPREDELIMO SOCIALNO OKOLJE IN RUTINSKE SOCIALNE SITUACIJE

Običajno velja, da je način, kako se obnašamo in razvijamo, odvisen od našega zdravstvenega stanja in psihosocialnega okolja, v katerem živimo in se gibljemo. Socialna okolja neposredno vplivajo na obnašanje. Vpliv ima mnogotere oblike, med njimi sta pritisk socialnega okolja in socialno učenje.

Vemo, da imajo tisti, ki so v stanju funkcionalne nepismenosti, težave s sprejemanjem sprememb ali prilagajanjem nanje. Tako izobraževalci poskušajo *ustvariti ali obnoviti varno okolje*, sredi katerega se učna skupina spoprijema s situacijami po svojem izboru. Te so rutinske, znane, ponavljajoče se.

Mnenja smo, da se ljudje v stanju funkcionalne nepismenosti znajdejo v rutinskih situacijah v osebnem in socialnem življenju in so tako bolje pripravljeni okreptiti nekatere spretnosti ali se naučiti novih. Naloga izobraževalca je, da opazuje, kako se obnašajo in odzivajo, svoje "poučevanje" pa prilagodi slehernemu udeležencu v učni skupini posebej.

Tem situacijam naj bi izobraževalci odraslih dali širše in globje kulturne dimenzijs.

Da bi bolje razumeli, katere socialne situacije so primerne za učenje temeljnih spretnost, naj izobraževalci odraslih najprej dodobra spoznajo *koncept socialnega okolja* svojih udeležencev.

Mnenja smo, da so ljudje v stanju funkcionalne nepismenosti bolj odvisni od svojega neposrednega okolja, denimo družine priateljev. Tam dobijo podporo za to, da jedo zdravo ali gojenje športa, za navade in dejavnosti. Pohvalijo jih otroci, družina, partner. Tam dobijo podporo za svoje fizične dejavnosti, še posebej, če tudi drugi sodelujejo v njih. Nasprotno pa jih drugi lahko pri teh dejavnostih tudi ovirajo.

'Socialno okolje je družbeni konstrukt, ki ima *številne dimenzijs*, a za našo obravnavo je pomembno skrčiti njihovo število, da nam lahko pomagajo določiti *socialne kontekste in situacije*, v katerih se je moč učiti temeljnih spretnosti. Te situacije odslikava tudi enota 3, ki se praktično ukvarja z vsebino tega modula.'

Socialno okolje in socialne situacije so odvisni od socialnih kontekstov, kot boste spoznali v posnetku *Easy German*. Bolj smo izobraženi, bolj smo obdani (v urbaniziranem socialnem okolju, okolju prostočasnih dejavnosti, profesionalnem okolju), tem bolj smo dejavni in zavzeti, tem bolj so naša življenja povezana z življenjem drugih ljudi. Posledično so tudi socialne situacije, v katerih se znajdemo, bolj raznolike. Tako so tisti, ki so v stanju funkcionalne nepismenosti, izpostavljeni manjšemu številu socialnih situacij ali ustvarjajo manj teh situacij.

Tako socialno okolje kakor tudi socialne situacije, so odvisni od tega, *kako trdno povezano je socialno okolje*, pa tudi od *nagnjenja do kolektivnega delovanja*. Tisti v stanju funkcionalne nepismenosti so večinoma odvisni od sosedov in soseške in všeč jim je, če so ljudje v soseskini med seboj trdno povezani. Kadar odrasli nadzorujejo otroke in otroci pri odraslih najdejo zgled, če je ljudem moč zaupati, *če se bolj ali manj dobro razumejo med seboj*, če so stanovalci pripravljeni pomagati drug drugemu in imajo enake vrednote, cenijo *družbeni kapital* soseske. Čutijo, da soseski pripadajo, če obiščejo prijatelje na njihovem domu. Če potrebujejo nasvet, jim je všeč, če se lahko obrnejo na soseda. *Občasno so pripravljeni tudi k storiti, da soseske izboljšajo*. Radi se počutijo kot del drugih prebivalcev v soseski. Mislijo, da je dobro, da se z ljudmi v svoji bližini strinjajo o pomembnih rečeh v svojem življenju. Socialni kapital je velikega pomena. Kaplan in drugi (2003) poročajo, da ljudje v stanju funkcionalne nepismenosti pričakujejo *socialno oporo*, ta pa je lahko *instrumentalne narave, prinaša naj znanje in informacije, pričakujejo tudi, da jih okolje ceni in jim nudi čustveno oporo*.

Mnenja smo, da naj izobraževalci odraslih *krepijo socialno oporo* znotraj svojih učnih skupin. Članom ene skupine naj nudi pomoč kakšna druga skupina, pa tudi izobraževalec, da lahko izvedejo naloge. Člani različnih skupin naj si med seboj pomagajo, izmenjujejo naj si znanje in spretnosti. Člani skupin pričakujejo pohvalo (zelo pomembno!!), upajo, da bodo dobili čustveno oporo. "Mohamed je tako dober, pa nič ne rečete, kako dober je?" "Če nam ne bili kakor (čuteča) mati, bi jaz pobegnil," je povedal M. B. (24).

Izobraževalci odraslih se o socialnem okolju učijo od svojih učencev, a izobraževalci morajo imeti tudi teoretsko podlago o okolju, da lahko pomisljijo na vrsto njegovih dimenzij. To znanje

jim pomaga, da si ustvarijo lasten seznam situacij in jih vključijo v učbenik, ki ga za učno skupino pišejo sami na temelju spoznanj. Vzorec, ki vam ga ponujamo v tem projektu, pa naj bo le za orientacijo, da bi vedeli, kako postopati in kam kreniti. Vzpostavili smo poskusen seznam dimenzij socialnega okolja, socialnih kontekstov in socialnih situacij.

Socialne situacije

Rutinske situacije s partnerjem, otroki, družino, prijatelji

Medsebojno učenje

Obiskovanje prijateljev na njihovem domu

Kako prositi za nasvet

Skupno delo za boljšanje soseške

Biti dejaven v družinskih situacijah; priprava obrokov itd.

Nakupovanje itd.

Spreminjanje navad s pomočjo drugih

Obvladovanje zdravstvenih težav

ENOTA 2. LITERATURA IN REFERENCE TER PREVERJANJE RAZUMEVANJA

- Coleman, J. S. Social capital in the creation of human capital. *Am J Socio* 1988; S95–S120. 51.
- Edwards, B., Foley, M. W. Civil society and social capital beyond Putnam. *Am Behav Sci Scientist* 1988; 42: 124–139.
- Kawachi, I. Social capital and community effects on population and individual health. *Ann N Y Acad Sci* 1999; 896: 120–130.
- Veenstra, G., Luginaah, I., Wakefield, S., Birch, S., Eyles, J., Elliott, S. Who you know, where you live: social capital, neighbourhood and health. *Soc Sci Med* 2005; 60: 2799–2818.
- Terri Combs-Orme Early Brain Development for Social Work Practice: Integrating Neuroscience with Piaget's Theory of Cognitive Development, *Journal of Human Behavior in the Social Environment*, 2013; 23:5, 640-647,

PREVERJANJE RAZUMEVANJA

1. Osebe v situaciji funkcionalne nepismenosti rade uživajo neodvisno od drugih.

DRŽI   NE DRŽI

2. Osebe v situaciji funkcionalne nepismenosti pričakujejo, da jim bo okolje nudilo vse vrste pomoči in opore.

DRŽI   NE DRŽI

3. Osebe v situaciji funkcionalne nepismenosti pričakujejo pohvalo, kadar je le mogoče.

DRŽI   NE DRŽI

ENOTA 3. NAJ BO RESNIČNO IN PRAKTIČNO

Izobraževalci odraslih morajo uporabiti domišljijo, da ustvarijo socialne situacije za učenje.

Naključne situacije v okolju morajo uporabiti v učne namene.

DEJAVNOSTI ZA LOMLJENJE LEDU

Dejavnosti za lomljenje ledu lahko uporabljammo pri vsakem srečanju, a še posebej pri prvem, saj zelo pomagajo graditi učno in življenjsko skupnost ter občutka pripadnosti in sprejetosti.

Če se učenci ne poznajo, tedaj je dobro, da uporabite vajo, ki je socialno gledano nagrajujoča in je opisana v LearnersMot 1 Deep In: <http://www.learnersmot.eu/online-course-start.php>,

*Poglavlje 3. POSLUŠANJE, GOVOR IN PISANJE. O OSNOVNIH VEŠČINAH;
AKTIVNOSTI; 3.2 Aktivnost 2 – Od začetnih iger do praktične pisne vaje –
izpolnjevanje obrazcev*

Če se že poznajo, pa bi veljalo izbrati vajo naključni izbor (Random Picking Up Wheel), še posebej zato, ker je to vajo mogoče izvesti digitalno.

Random picker wheel: <https://tools-unite.com/tools/random-picker-wheel>

VAJA 1. KAKO PREŽIVETI ČAS SKUPAJ S PARTNERJEM

To je zabavna dejavnost za vsakdanje rutinske situacije, ki jih doživljamo s partnerjem/ico.

A day in the life of Dennis Cook (slov. En dan v življenju Denisa Cooka):

<https://vimeo.com/49270861>

Ta film navadno uporabljam za učenje angleškega jezika, za preučevanje dnevne rutine. Gre za uvod v osebne dejavnosti. Ne bi bilo primerno, da si film ogledate na dušek v celoti, zato bi ga veljalo razdeliti na več delov. Uporabljati jih velja kot sprožilce pogovora o vsakdanjem življenju vaših učencev.

- (1) Ti naj obravnavajo situacije, v katerih se znajde Denis Cook, pri tem pa naj porabljajo označevalce zaporedja prvič, drugič, nato nazadnje.
- (2) Učenci lahko tudi odigrajo rutinske situacije, privzamejo vlogo Denisa ali vlogo njegove žene Triše. Sledi popis dejavnosti. Učenci naj ob tem razčlenijo svoje občutke, naj stvari argumentirajo. Naj povedo, kako so se sami znašli na prehodu iz primarne v sekundarno socializacijo, proč od doma, ko so se prvič zaposlili.

Ta dejavnost naj vodi v pisanje kratkih sporočil:

Dragi Jakob,
upam, da si v redu.
Sprašuješ me, kako preživljjam čas. No,
najprej sem vstal ...
Potem sem šel pod tuš in končno sem odbrzel od doma.

Pozdravi ženo in otroke.

Pozdravlja te

Peter

Vaši učenci lahko tudi napišejo pismo svojemu partnerju ali partnerici, pismo o svojih občutkih.

Ljubica (mucka, miška itd. Naj bodo nazivi smešni, kolikor se le da!),
kot veš, sem moral vstatи ob ...
Počutil sem se zelo utrujen (bil sem nejevoljen, izčrpan, vsega naveličan)
Potem
Nazadnje

Objema te tvoj
Peter

VAJA 2. KAJ STE POČELI DANES/KAJ BOSTE POČELI DANES

Kako   poteka   vaš   dan? | Super   Easy   German:

<https://www.youtube.com/watch?v=F0CFFJLQUcM&t=9s>

VAJA 3. KAKO PREŽIVLJAMO ČAS SKUPAJ S PARTNERJEM IN POMAGAMO DRUG DRUGEMU

**egg
boil
timer**

Ura za kuhanje jajc

Priprava jajc je lahko ena od rutinskih situacij nekaterih ljudi. Digitalni način uporabljamo kot pomemben način dajanja navodil za branje.

Preden se lotite digitalnega načina v izobraževanju vaših učencev – če imajo ti navado pripraviti si jajca od časa do časa – lahko učence povprašate, kakšna jajca imajo radi, tekoča, mehko kuhanja in tekoča, mehka, poltrda, trda. Kako se lotijo priprave?

Ugotovili boste, da učenci navadno zelo natančno opišejo proces priprave, težave pa se pojavijo, če jih vprašamo, zakaj nekaj počnejo in kako nekaj počnejo.

Ta vaja je vaja iz branja, vendarle se lahko spremeni v vajo pisanja tako, da učenci drug drugemu narekujejo navodila. Prvič, drugič, tretjič. In poudarijo proces, nato pa napišejo kratko sporočilo.

Skupno kuhanje jajc ob uporabi ure: <https://tools-unite.com/tools/boiled-eggs-timer>

MODUL 4. KULTURA JE NA DOSEGU ROKE

Situacije, v katerih se je moč učiti temeljnih spretnosti v kulturnem okolju in ustvarjati povezave s tem okoljem

Trajanje: 120'

Oprema: računalnik in projektor, bela tabla, kosi papirja, svinčniki

UVOD

Glavni namen tega modula je, da si učenci izboljšajo samozavest in samospoštovanje. Gre za nizko izobražene in nizko usposobljene učence, ki se spoznavajo s kulturo (umetnost itd.). Kulturne spretnosti pomagajo boljšati vse druge temeljne spretnosti, denimo branja, pisanja, razumevanja, sporazumevanja, in boljšajo številčnost.

PREGLED MODULA

Modul sestavlja tri enote.

ENOTA 1. Pridobimo si širšo sliko

ENOTA 2. Literatura in reference ter preverjanje razumevanja

ENOTA 3. Naj bo resnično in praktično

Dejavnost za lomljenje ledu. Raje kot

Dejavnost 1. Življenje pomembne zgodovinske osebnosti, ki je živila in delovala v vašem mestu

Dejavnost 2. Koliko stane kosilo?

ENOTA 1. PRIDOBIMO SI ŠIRŠO SLIKO

Če bi svoje učence vprašali, kaj je kultura, kaj bi vam odgovorili? Španci bi verjetno navedli flamenko, bikoborbe, "Don Kihota" ali 'paello'. Zgodovina, književnost, gastronomija, prepričanja, norme, vrednote, vse to izraža kulturo. Kultura je niz vzorcev človekove dejavnosti, ki poteka v družbi ali družbeni skupini. Kultura je način, kako mislimo, delujemo in se obnašamo. Kultura je, kako razumemo simbole, vse od jezika do kretenj. Kultura je vsepovsod, razvija se nenehno in se zmeraj znova opredeljuje.

Kultura nas opredeljuje kot posameznike in člane skupnosti. Igra pomembno vlogo v družbenem življenju. Pomembno oblikuje družbena razmerja, družbeni red, naše vsakdanje dejavnosti itd.

Raziskovalci na področju družbenih ved pravijo, da kultura sestoji iz dveh temeljnih kategorij, snovne in nesnovne kulture.

Snovna kultura so fizične reči, ki jih proizvede in uporablja posamezna družba. Snovna dediščina so najrazličnejše reči in področja, denimo oblačila, filmi, glasba, literatura, umetnost, spomeniki, slike itd.

Nesnovno kulturno dediščino sociologi opredeljujejo kot vrednote, prepričanja, jezik, komunikacijo in različne prakse, pod pogojem, da pripadajo skupini ljudi. Kultura je znanje, so misli in pričakovanja. Kultura vključuje tudi pravila, zakonitosti, moralo, ki urejajo našo družbo. Besede in simboli, ki jih uporabljamo za izražanje misli in konceptov. Kultura je tudi tisto, kar delamo in kultura je v tem, kako se obnašamo (na primer gledališče in ples). Kultura je v ozadju našega obnašanja in sodelovanja z drugimi, je v tem, kako izražamo različne identitete, rase družbenega razreda, spola. Kultura vključuje tudi kolektivne prakse in obrede, v katerih sodelujemo. Snovna kultura (proizvod) in nesnovna kultura (proces) sta pogosto povezani.

Ker je kultura neločljivo povezana z našim življenjem, jo lahko uporabljamo kot pripomoček v izobraževanju odraslih. Umetnost in družbene vede, humanistika oblikujejo kritično mišljenje,

učencem pa pomagajo najti pot do znanja. Pri tem ima kultura vlogo učne metode. Tudi umetnost je lahko močno orodje za vključevanje v družbo, kadar denimo delamo s priseljenci, manjšinami in družbeno ranljivimi skupinami. Muzeji, galerije, knjižnice in druge kulturne ustanove ponujajo veliko priložnosti za neformalno učenje odraslih. Muzeji spadajo med najpomembnejša okolja za medgeneracijsko učenje. Številni odrasli sprva prihajajo v muzeje z otroki in zaradi njih.

Temeljne spretnosti sporazumevanja pri odraslih, njihovo ustvarjalno in kritično mišljenje lahko izboljšamo tako, da z njimi razpravljamo o njihovih izkušnjah in čustvih v povezavi z obiskom muzeja ali gledališke predstave. Kadar se odrasli učijo tako, da se jim sprožajo čustva, lahko pričakujemo, da bodo hitreje in bolje ponotranjili novo znanje.

Različne vidike kulture je moč uporabljati v poučevanju spretnosti, npr. gastronomija in kuhinja sta kultura. Lahko ju uporabljamo za učenje kognitivnih, numeričnih in drugih temeljnih spretnosti. Povezava med kulturo in spretnostmi je močnejša, kot se morda zdi. Številčnost in matematika sta prisotni v vseh receptih (deleži, delitev, množenje, enote, doze).

Folkloro lahko uporabljamo za boljšanje branja, pisanja in kognitivnih spretnosti. Folklora lahko pomaga bogatiti besedje učencev. V vsakdanjem življenju je veliko pregovorov in ti pripadajo t. i. ustni literaturi. Pisanje je težavna kognitivna dejavnost, kjer gre za prevajanje misli v jezik, organiziranje misli na takšen način, da bralci lahko sledijo širšemu piščevemu razmišljjanju in pridobivajo znanja.

Dajanje navodil je zapletena dejavnost, kjer je treba upoštevati značilnosti nizko izobraženih in nizko usposobljenih odraslih učencev. Ti učenci so naravnani v praktično znanje, v znanje, ki vodi k ciljem, in želijo si, da bi bilo to znanje neposredno uporabno v vsakdanjem življenju.

Izobraževalci odraslih morajo spodbujati uporabo digitalnih tehnologij. Tako lahko sprva ustvarijo klepetalnico, v kateri učenci podajajo mnenja, izražajo dvom itd. Digitalne tehnologije lahko služijo tudi kot pripomoček za boljšanje pisnih spretnosti, čemur pripomore uporaba črkovalnika.

Če zdaj povzamemo, dobro bi bilo uporabiti vsa orodja, ki so na razpolago v kulturnem okolju (znotraj in zunaj študijske sobe) z namenom, da postane proces izobraževanja kolikor je le mogoče pozitiven, spodbuden in motivirajoč.

ENOTA 2. LITERATURA IN REFERENCE TER PREVERJANJE RAZUMEVANJA

- Bringing Cultural Context and Self-Identity into Education: Brian Lozenski at TEDxUMN. Available on 23. 05. 2021:
<https://www.youtube.com/watch?v=bX9vgD7iTqw>
- Math in the Kitchen. Available on 23. 05. 2021:
<https://www.youtube.com/watch?v=wQkCBhQd7wM>
- EPALE focus: Art and culture in adult education. Available on 23. 05. 2021:
<https://epale.ec.europa.eu/en/blog/epale-focus-art-and-culture-adult-education>
- Quintana, J. I.: Actividades lúdicas para trabajar los coloquialismos, los refranes y los dichos en el aula de ELE, Universidad de Burgos. Available on 23. 05. 2021:
<https://www.educacionyfp.gob.es/dam/jcr:f78f7760-b23c-42e7-b6e6-87b8ffec3522/2006-redele-6-07ibanez-pdf.pdf>
- Types, Elements & Subsets of Culture. Available on 23. 05. 2021:
<https://study.com/academy/lesson/types-elements-subsets-of-culture.html>
- Cole, N. L., So What Is Culture, Exactly? Available on 23. 05. 2021:
<https://www.thoughtco.com/culture-definition-4135409>
- Harper, H., The 10 Best Icebreakers for Adults (Tried & Tested). Available on 23. 05. 2021: <https://www.quizbreaker.com/icebreakers-for-adults>

PREVERJANJE RAZUMEVANJA

1. Kaj je kultura?
  - a. Kultura je način, kako delujemo, mislimo in kako se obnašamo.
  - b. Kultura je, kako razumemo simbole, vse od jezika do kretanj.
  - c. Kultura sestoji iz vrednot, prepričanj, jezikovnih sistemov, sporazumevanja in praks, ki so lastni skupinam ljudi.

- d. Vse našteto je pravilno.

2. Filmi, glasba, literatura in umetnost so:

  - Snovna kultura
  - Nesnovna kultura

3. Vrednote, prepričanja, jezik, sporazumevanje so:

  - Snovna kultura
  - Nesnovna kultura

4. Umetnost je močno orodje za vključevanje v družbo, če delamo s priseljenci, manjšinami in drugimi družbeno ranljivimi skupinami.

DRŽI   NE DRŽI

5. Kaj od naslednjega ni značilno za odrasle učence:

  - Usmerjeni so v praktično znanje in znanje, ki neposredno vodi k ciljem.
  - Vajeni so študirati in so zelo disciplinirani.
  - Morajo uporabljati osebne izkušnje kot vir znanja.

ENOTA 3. NAJ BO RESNIČNO IN PRAKTIČNO

DEJAVNOST ZA LOMLJENJE LEDU: RAJE KOT

Ciljna skupina: novi timi

Cilj: Pripraviti udeležence, da dojamejo, kaj je posameznim udeležencem bolj pri srcu.

Udeleženci: 5 do 12 oseb

Trajanje: 3 do 8 minut

Navodila

1. Učenci naj sedejo tako, da gledajo drug drugega.

2. Vprašajte enega izmed njih, kaj mu je najbolj ljubo (npr. rad tečem).
3. Udeleženec na njegovi levi strani pove, kaj je njegov sosed ravnokar povedal in doda (On rad teče, jaz pa bi šel najraje plavat).
4. Naslednji član tima ponovi to, kar sta povedala oba in potem doda, kaj bi pa on najraje počel.
5. Igra se nadaljuje, vse dokler vsi ne povedo vsega povedanega in dokler vsi ne dodajo svoje trditve.

VAJA 1. ŽIVLJENJE POMEMBNE ZGODOVINSKE OSEBNOSTI, KI JE ŽIVELA IN DELALA V VAŠEM MESTU

Trajanje: 45'

Udeleženci: 5 do 12 oseb

Ciljna skupina: predvsem nizko izobraženi in nizko usposobljeni odrasli

Cilj: izboljšati branje in pisanje, učiti se o pomembnih dejstvih svojega mesta

Gradivo, oprema: projektor ali televizijski aparat za prikazovanje video posnetkov, razpredelnica dejstev o Antoniju Gaudiju (ali o pomembni osebnosti ali o katerem koli drugem aspektu kulture iz lokalnega okolja vaših učencev).

1. Preden začnete s to dejavnostjo, z metodo nevihte možganov vprašajte svoje odrasle učence, kaj vedo o Antoniu Gaudiju (ali o pomembni osebnosti ali katerem koli aspektu kulture lokalnega okolja vaših učencev). Pri tem noben odgovor ni nepravilen, učenci lahko povedo, kar želijo, kar jim pride na misel. Zapišite karkoli bodo povedali na belo tablo ali na 'flipchart'.
2. Oglejte si film o Antoniu Gaudiju: <https://www.youtube.com/watch?v=HNMERLHjV7E>

Učence prosite, da naj razpravljamajo v majhnih skupinah o naslednjem:

- Kaj jim je bilo najbolj všeč ali česa so se naučili?
- Kaj je pritegnilo njihovo pozornost?

3. Pripravite povzetek dejstev o življenju Antonija Gaudija (Razpredelnica 1, lahko pa tudi pripravite razpredelnico o kakšni drugi zgodovinski osebnosti ...). Besedilo berite skupaj s študijsko skupino. Lajšajte učenje svojih učencev.

4. Prosite učence, naj delajo v majhnih skupinah, naj odgovorijo na vprašanja, ki ste jih pripravili in so v razpredelnici, potem razpravljamte s celotno skupino.

Dejavnosti za navdih

- Organizirajte obisk v urbanem okolju Reusa (ali v lokalnem okolju svojih učencev). Obiščite točke v mestu, ki so povezane z Antoniem Gaudijem. Pojdite na razstave, pojrite v lokalno restavracijo, pojrite v gledališče ali si oglejte film v povezavi z vašim izobraževalnim programom.
- Kaj še bi želeli vedeti o Gaudiju?

VAJA 2. KOLIKO STANE KOSILO?

Trajanje: 30'

Udeleženci: 5 do 12 oseb, ki delajo v majhnih skupinah

Ciljna skupina: nizko izobraženi in nizko usposobljeni odrasli učenci

Cilj: urjenje različnih aritmetičnih dejavnosti in načrtovanje proračuna

Gradiva in oprema: razpredelnice, cenik proizvodov in cene sestavin receptov (npr. recepti katalonske kuhinje, lahko jih spremenite tudi v recepte, ki bodo za vaše študente ustreznejši)

Uvod v dejavnost

1. Pričnite z nekaj splošnimi vprašanji celotni skupini:
  - Katera jed vam je najljubša? Ali radi kuhate za svoje domače in prijatelje? Zakaj da/zakaj ne?
  - Ali radi pripravlja kosilo sami? Zakaj da/ne? Imate kakšen poseben recept? Od koga ste ga dobili? Kako pomembna je hrana, če kaj praznujemo?
2. Podajte splošno razlago o zgodovini lokalne kuhinje. Prosite udeležence, da prinesejo fotografije svojih najljubših jedi. Prosite jih, naj opišejo pripravo teh jedi itd.

Nacionalna in lokalna kuhinja vsebuje vidike zgodovine, geografije, kulture na sploh. Npr. katalonska kuhinja izhaja iz grške in starorimske, iz tradicij, ki narekujejo uporabo nekaterih sestavin mediteranske diete. Olivno olje, pšenica, vino. Poleg tega je katalonska kuhinja pod vplivom Mavrov. Ti so uvedli nove metode in so uporabljali

proizvode, kot so denimo riž in jajčevci. Ko so odkrili Ameriko, je v katalonsko kuhinjo vstopil tudi paradižnik.

Če se zanimamo za izvor proizvodov, ki jih dnevno uporabljamo, lahko bogatimo svoje znanje in odkrivamo skrivnosti naše nacionalne kuhinje.

3. Pripravite kartice (lahko uporabljate tudi razpredelnico št. 2) skupaj s seznamom proizvodov iz vaše države in regij, kjer proizvajajo te kmetijske pridelke. Zaprosite svoje učence, da delajo v parih ali majhnih skupinah. Imena kmetijskih pridelkov pa naj povežejo s posameznimi regijami, od koder ti pridelki prihajajo.

Študente lahko vprašate, katere od teh pridelkov so že okusili in ali so že bili v mestih in regijah, ki so navedeni v tej vaji. Dobro bi bilo, če bi si ogledali te regije na zemljevidu.

Navodila za vajo

Ta vaja se nanaša na matematične operacije, ki jih uporabljamo v vsakdanjem življenju. Najverjetneje vaši učenci te matematične operacije že opravljajo, vendar intuitivno, takrat ko pripravljam posamezne jedi ali gredo v trgovino po nakupih. Matematične operacije niso nujno abstraktne narave.

1. Učence razdelite v skupine po 3 in za vsako skupino pripravite 3 fotokopije (lahko uporabljate razpredelnice 3, 4, ali 5, ali pripravite kakšno podobno razpredelnico).
2. Vse skupine izdelajo vsaka svoj meni za kosilo in izračunajo ceno kosila, pri tem pa upoštevajo število gostov.
3. Ob zaključku te vaje vsaka posamezna skupina predstavi rezultate svojega dela – izbrani meni in izračunano ceno kosila.

Reference

Las matemáticas en la cocina desde niños hasta adultos. Available on 23. 05. 2021:
<https://ekuatio.com/las-matematicas-en-la-cocina/>

MODUL 5. VRAČUNAJ TUDI MENE!

Matematika kot način reševanja problemov v povezavi z vsakdanjimi situacijami

Naj vas ne skrbijo matematične težave. Zagotavljam vam, da so moje težave z matematičnimi težavami večje od vaših.

Albert Einstein (1879-1955)

UVOD

Ta modul obravnava matematiko v vsakdajih življenskih situacijah, kakršne doživljajo nizko usposobljeni in nizko izobraženi odrasli, stari malo nad 45 let. Najverjetneje ste že srečali koga, ki se je težko znašel v situacijah, v katerih je bilo potrebno seštevanje ali odštevanje. Se vam zdi, da takšne osebe sovražijo izračunavanje procentov in ne verjamejo, da so prišli do natančnih rezultatov? Takšne osebe so morda v stanju funkcionalne nepismenosti. Lahko so tudi osebe z disleksijo, ki se trudijo, da bi našle svoje načine dojemanja in izračunavanja.

Morda bo prišlo do izboljšanja numeričnosti teh oseb, če najprej poskrbimo za to, da te osebe spremenijo svoj odnos do matematike. Izobraževalci bi morali poznati čustva svojih učencev do tega predmeta. Morali bi prepoznati njihove fobije in razviti skupaj z njimi strategije za premoščanje teh. To se bo najprej zgodilo, če bomo matematiko prenesli v vsakdanje situacije.

PREGLED MODULA

Modul vsebuje 4 enote.

ENOTA 1. Matematika v vsakdanjem življenju in potreba, da premagamo strahove

ENOTA 2. Rutinske situacije, v katerih so potrebne matematične spretnosti

ENOTA 3. Literatura in reference ter preverjanje razumevanja

ENOTA 4. Reševanje resničnih življenskih vprašanj ob uporabi matematičnih konceptov

Dejavnost za lomljenje ledu. Igra seštevanja in odštevanja z uporabo temeljnih mentalnih operacij, igra za dva

Vaja 1. Je doza prava?

Vaja 2. Proračun

Vaja 3. Darilni bon za 50 €

ENOTA 1. MATEMATIKA V VSAKDJNJEM ŽIVLJENJU IN KAKO PREMAGATI STRAHOVE

Zdi se, da je splošno sprejeto, da je nekdo lahko slab v matematiki. Pogosto slišimo: "Matematika ni zame." Britanske statistike iz leta 2021 kažejo, da ima 49 % zaposlenih prebivalcev Anglije matematične spremnosti na ravni osnovnošolcev. Kaj storiti?

Leta 2001 so uvedli strategijo "Spremnosti za življenje". 14 milijonov ljudi so spremljali deset let in pričakovali, da bodo ti izboljšali svoje matematične spremnosti. Česa se lahko naučimo iz te izkušnje? Namesto zdajšnje težnje po storilnosti bi lahko uvedli načine, ki naj bi spremenili odnos do matematike in zmanjšali zaskrbljenost učencev. Tako bi se spremnosti izboljšale. Odrasle bi bilo potrebno usposabljaliti za uporabo matematike v vsakdanjem življenju, da bi jo uporabljali pogosteje in si tako pridobili samozavest glede uporabe števil.

Boljšanje učne participacije nizko usposobljenih odraslih: <https://www.oecd-ilibrary.org/sites/07d987ba-en/index.html?itemId=/content/component/07d987ba-en>

Med vsemi pojmovanji matematike je proporcionalno razmišljanje najpomembnejše. Proporcionalno razmišljanje ali razmišljanje o deležih se nanaša na spremnost, da v situacijah, kjer gre za primerjavo kvantitet, uporabljam razmerja (Doyle, Dias, Kennis, Czarnocha, & Baker, 2016). Poleg tega je proporcionalno razmišljanje "najpogosteje uporabljeno v matematiki v vsakdanjem življenju" (Hilton, Hilton, Dole, & Goos, 2016, str. 194). Spremnosti, ki jih potrebujemo za proporcionalno razmišljanje zajemajo multiplikativno in odnosno razmišljanje ter razumevanje konceptov, kot so racionalna števila, deleži, decimalna števila, množenje in deljenje (Lamon, 2005). Razumevanje racionalnih števil in deležev je nadvse pomembno, saj je v povezavi z resničnimi življenjskimi situacijami (Behr et al., 1983).

Številni odrasli s težavo mislijo proporcionalno (Lamon, 2007; 2012), toda matematika je univerzalni jezik, ki ga srečujemo skoraj v vseh vidikih življenja. Odrasli učenci bi bili presenečeni, če bi matematiko opazovali v različnih situacijah.

ENOTA 2. RUTINSKE SITUACIJE, V KATERIH SO POTREBNE MATEMATIČNE SPRETNOSTI

Ustvarjanje običajnega proračuna

Koliko lahko porabim danes? Kdaj bom lahko kupil nov avto? Koliko denarja mi ostane potem, ko plačam mesečne račune? Ali bi moral prihraniti več? Takšne misli nas pogosto obidejo. Proračune oblikujemo na podlagi preprostih izračunov, s pomočjo preprostih matematičnih konceptov. In zato ne smemo reči, da nikoli več ne bomo študirali matematike!

Oblikanje interierja

Oblikalci načrtujejo postavitev vašega doma glede na izračune prostornine, primerne za vsako sobo ali stavbo. Takšni koncepti so pomemben del matematike.

Nakupovanje v trgovinah z živili in velikih trgovskih centrih

Sheme, kot so '50 % manj', 'Enega kupite, enega dobite zastonj' itd., najdete v vsaki trgovini. Kupci obiskujejo trgovine, vidijo takšne ponudbe, ocenijo količino, ki jo morajo kupiti, ocenijo težo, ceno na enoto, izračunajo popust in končno izračunajo končno ceno na proizvod in ga kupijo. Izračuni se opravlja s pomočjo temeljnih matematičnih konceptov. Tako je tu matematika tudi pomembna kot del vsakdanje rutine.

Upravljanje s časom

Včasih nekdo želi izvesti neko število nalog v omejenem času. Vendarle pri tem ne prihaja le do problema upravljanja s časom, nekateri celo ne morejo prebrati časa na analogni uri. Takšne težave lahko rešimo samo z razumevanjem temeljnih matematičnih konceptov. Matematika pomaga razumevati čas, upravljati z njim in presoditi, koliko časa potrebujemo.

Načrtovanje izleta

Monotono življenje nam ni prijetno in želimo si oditi na dolge počitnice. V ta namen moramo narediti primeren načrt, pripraviti moramo proračun za potovanje, določiti število dni, destinacijo, se odločiti za hotele, prilagoditi svoje delo in še marsikaj. In znova srečamo matematiko v svoji pomembni vlogi. Temeljni matematični koncepti in temeljne matematične operacije so potrebni, da lahko načrtamo potovanje in uživamo v njem.

Zdravstvena pismenost in pismenost, potrebna za jemanje zdravil

Pismenost, potrebna za jemanje zdravil, je zmožnost, da sprejmemo odločitve o zdravilih, o tem, kako jih varno in učinkovito uporabljati. Zdravstvena pismenost pomeni razumevanje temeljnih dejstev o zdravju in razumevanje informacij o zdravilih. Pacienti potrebujejo nekaj matematičnih zmožnosti, ki jih uporabljajo na področju zdravja in jemanja zdravil. Med temi zmožnostmi je tudi poznavanje dejstev o doziranju zdravil (pogostnost, trajanje, časovnica). Morajo vedeti, kdaj vzeti zdravila skupaj z drugimi zdravili, poznati morajo navodila, ki jim morajo slediti. Kaj narediti, če dozo po nesreči izpustijo.

ENOTA 3: LITERATURA IN REFERENCE TER PREVERJANJE RAZUMEVANJA

- An international forum for research into Adults Learning Mathematics at all levels.
- Available on 23. 5. 2021: <https://alm-online.net/>
- BBC website offering mathematics resources for all ages. Includes a financial literacy section. Available on 23. 5. 2021: <https://www.bbc.co.uk/bitesize/subjects/z6vg9j6>
- Resources and skills practice for all levels. Extensive section called Everyday Math covering many basic number skills. Available on 23. 5. 2021: <http://www.math.com/>
- Includes an Open Resources section allowing free access to resources for teaching.
- Available on 23. 5. 2021: <http://www.atm.org.uk/Maths-Teaching-Resources>
- Extensive list of student resources available online. Includes articles and general interest topics as well as mathematics. Also has a tab labelled “50 Fantastic Resources for New Teachers”. Available on 23. 5. 2021:
- <http://www.studentguide.org/a-complete-list-of-online-math-resources/>

- Functional Mathematics and Skills For Life resources. Offers links to other websites offering similar material. Available on 23. 5. 2021:
http://www.skillsworkshop.org/useful_links
- 22 Examples of Mathematics in Everyday Life. Available on 23. 5. 2021:
- <https://studiousguy.com/examples-of-mathematics/>

PREVERJANJE RAZUMEVANJA

1. Tisti, ki imajo matematične spretnosti, ki niso dovolj razvite, so običajno zaposleni na zahtevnih delovnih mestih.

DRŽI   NE DRŽI

2. Nizko izobraženi, ki imajo težave z matematičnimi koncepti, pričakujejo pomoč in podporo skupnosti, da bi lahko izvedli svoje vsakdanje dejavnosti.

DRŽI   NE DRŽI

3. Uporaba matematičnega znanja pri vsakdanjem življenju in vsakdanjem delu ni mogoča.

DRŽI   NE DRŽI

4. Izobraževalci bi morali poznati čustva svojih učencev, ki jih ti gojijo do matematike. Prepoznati bi morali njihove strahove in razviti strategije, da bi jih učenci lahko premostili. Toda kako?

- a. Način, kako to izvesti, je v uporabi matematike v vsakdanjem življenju.

DRŽI   NE DRŽI

- b. Za izboljšanje matematičnih spretnosti odraslih učencev ni potrebno izobraževanje.

DRŽI   NE DRŽI

ENOTA 4. REŠEVANJE RESNIČNIH ŽIVLJENJSKIH VPRAŠANJ OB UPORABI MATEMATIČNIH KONCEPTOV

DEJAVNOST ZA LOMLJENJE LEDU: IGRA SEŠTEVANJA IN ODŠTEVANJA Z UPORABO TEMELJNIH MENTALNIH OPERACIJ, IGRA ZA DVA

Ciljno občinstvo: nizko izobraženi učenci

Gradivo in oprema: par kock

Gre za močno prilagodljivo mentalno matematično igro, ki razvija specifične mentalne spremnosti. Igra je nadvse primerna za vodenje zelo majhnih skupin. Lahko jo uporabljamo za urjenje mentalnega seštevanja, odštevanja in množenja. Igra je dobra za krepitev dojemanja in sestavljanja urnikov.

Različica 1 – Seštevanje

Pravila. Cilj: Prvi je igralec, ki prvi doseže število 100

1. Igralec 1 (učenec) najprej vrže kocko. Doda številke na kocki in zapiše celotno vsoto.
2. Igralec 2 (drug učenec ali mentor) vrže kocko, sešteje števila in jih zapiše.
3. Igralec 1 vrže kocko, doda števila, zapisana na kocki, in mora mentalno dodati ta rezultat k predhodnemu rezultatu in potem zapisati tekoči rezultat.
4. Igra se preprosto ponovi, dokler nekdo ne doseže skupnega števila 100.

Različica 2 – Odštevanje

Cilj: Oba igralca začneta pri številu 100 in odštevata. Prvi, ki doseže število 0, je zmagovalec.

Pravila za to igro so enaka kot za različico 1, razen, da gre za odštevanje in ne seštevanje.

VAJA 1. PRAVA DOZA?

Janjin otrok tehta 12 kg. Bolan je in potrebuje antibiotik. Priporočena doza je izražena v mililitrih, ki ustrezajo četrtini njegove teže (izražene v kg). Koliko ml antibiotika naj Janja da otroku? Povejte zakaj.

Pričakovani pogovor

Učenec: 3. $\frac{1}{4}$ otrokove teže je 3.

Učitelj: Kako ste to domislili? Zakaj je $\frac{1}{4}$ otrokove teže enaka 3?

Učenec: Zato, ker je 3 krat 4 enako 12. 12 razdelim na štiri dele. To pomeni, da bo otrok dobil 3 ml.

Učitelj: Zakaj ste se odločili, da boste celoto razdelili na 4 dele?

Učenec: Zato, ker je pravilo, da je treba upoštevati $\frac{1}{4}$ otrokove teže.

VAJA 2. PRORAČUN

Imate samo en priliv na mesec. Plačo. Ta mesec boste prejeli 1.000 eur. Koliko boste porabili za elektriko, najemnino, vodo, račun za mobilni telefon, oblačila, živila? Koliko vam bo ostalo kot prihranek, kot vsota, ki jo boste lahko svobodno porabili?

Postavka	Prihodek (Evro)	Odhodek	Razlika	Prihranek
plača	1000			
najemnina		450		
elektrika		30		
prevoz		37		
...				
SKUPAJ	1000	517	483	?

To vajo lahko digitaliziramo (uporabimo razpredelnico Excel).

VAJA 3. DARILNI BON ZA 50 €

Gradivo: Zbirajte kopije lokalnih jedilnikov picerij v svojem lokalnem okolju – navedite en jedilnik za par študentov ali en jedilnik za vsakega, odvisno od učencev in njihovih želja.

Če dobite darilni bon za 50 € za večer v piceriji, kako ga boste uporabili?

Pričakovana vprašanja/naloge:

Če dobite darilni bon za 50 €, ali bo dovolj, da nahranite družino ali skupino bližnjih prijateljev?

Kaj boste kupili?

Ali so posebne pice v tej restavraciji vredne svojega denarja?

V katero restavracijo bi najraje šli in zakaj?

Primerjajte cene na jedilnikih za posamezne pice.

To vajo lahko izvedete na tradicionalen način, iz oči v oči, ali digitalizirano.

VAJA 4. UPRAVLJANJE S ČASOM

Če se vam zdi, da vam je težko opravljati posamezne naloge ali da jih ne morete opraviti v danem času, naredite seznam nalog, ki jih morate izvesti in nato izberite prednostne naloge glede na roke, do katerih morajo biti izvedene, in glede na količino napora, ki ga zahtevajo. Bodite pozorni na to, da zaključite eno nalogo v danem času.

Seznam nalog	Razporedite naloge po prednostnem vrstnem redu	Potreben čas
Čakanje na dvigalo		
Spremljanje otrok v bližnjo šolo		
Krtačenje zob		
Vožnja z avtobusom na delo		
Zajtrkovanje		
Vožnja z dvigalom navzgor		
Tuširanje		
Priprava zajtrka		

MODUL 6. ZGRABIMO JIH!

Priložnosti za digitalizacijo vsakdanjega življenja

UVOD

V tem modulu navajamo priložnosti za digitalizacijo vsakdanjega življenja nizko izobraženih in nizko usposobljenih odraslih nad 45 let. Še več, 5 % vseh izobraževalnih dejavnosti za funkcionalno nizko pismene je treba digitalizirati, tako da bi ti odrasli naučene spremnosti lahko prenesli tudi na druga področja svojega življenja. Ta modul namenjamo nizko izobraženim in nizko usposobljenim učencem in priložnostim, da se ti tehnološko socializirajo in da se njihovo izobraževanje digitalizira. V tem modulu predstavljamo modele, ki naj jih izobraževalci odraslih ustrezno spreminjajo, tako da ustrezajo lokalnim situacijam.

PREGLED MODULA

Ta modul vsebuje 3 enote:

ENOTA 1. Vsa polja življenja se digitalizirajo in vsi potrebujemo digitalne spremnosti

ENOTA 2. Literatura in reference ter preverjanje razumevanja

ENOTA 3. Naj bo resnično in praktično

Vaja 1. Ustvarite račun elektronske pošte

Vaja 2. Napišite elektronsko sporočilo svojemu sošolcu

Vaja 3. Na YouTube poiščite zgodbo, ki jo boste prebrali svojemu otroku

Vaja 4. Kako na spletu ugotoviti, kje je najbližji bančni avtomat

Vaja 5. Poiščite recept za tradicionalni zajtrk, značilen za kakšno drugo državo, in pripravite nakupovalni seznam z navedbo vseh potrebnih sestavin.

ENOTA 1. VSA POLJA ŽIVLJENJA SE DIGITALIZIRajo IN VSI

POTREBUJEMO DIGITALNE SPRETNOSTI

Nekatere družbene skupine še zmeraj zavračajo uporabo novih tehnologij, povsem ali delno. Starejši zaposleni, v starosti nad 45 let, verjetno ne uporabljajo novih tehnologij zato, ker nimajo ustreznega znanja (Thrive Global, 2019). Po drugi strani pa drži tudi to, da so se na njih zgrnili številni stereotipi, ki pravijo, da je tehnologija samo za mlade ljudi in predvsem za fante. Nazadnje lahko rečemo, da niso razvili digitalnih spremnosti tako, kot bi jih lahko, da bi se lahko učili samostojno in da bi bili zmožni postaviti primerna vprašanja. Zato, da je nekdo lahko uporabnik digitalne tehnologije, mora najprej postati avtonomen učenec, nizko izobraženi in nizko usposobljeni, torej slabo pismeni, navadno niso avtonomni učenci. Ovira za uporabo novih tehnologij je tudi v tem, da nizko izobraženi in nizko usposobljeni odrasli nimajo radi sprememb in se skušajo spremembam ogniti. Morda ne razumejo »računalniškega jezika« in se ga bojijo. Pogosto slišimo, kako pravijo: »To ni zame.« Nekateri se tudi bojijo, da bi izgubili svojo identiteto, ker bo novih informacij preprosto preveč.

Razkorak med potrebnimi digitalnimi spremnostmi in tistimi, ki jih prebivalci Evrope imajo, je velik. (Vsi) prebivalci Evrope potrebujejo pomoč pri pridobivanju digitalnih spremnosti, da bi lahko imeli ustrezen profil, ki bi jim pomagal, da zadržijo ali pridobijo delo in da bi bili zmožni vključiti se v hitro rastočo digitalno družbo (Populo, 2019). V primeru, da ne pridobijo teh spremnosti in da zaostanejo, se razkorak povečuje, tako da nazadnje omejuje individualni in kolektivni razvoj. To se dogaja, kadar zaznamo pomanjkanje funkcionalne pismenosti pri posameznikih. Kadar družbene skupine napredujejo in bolj kot napredujejo, bolj so tisti, ki ostajajo za njimi breme in bolj spočasnijo razvoj. Če preučujemo digitalni indeks za posamezne države, lahko ugotovimo, da morda tehnologija ni težava, pomanjkanje spremnosti pa je.

Če starejši ljudje ne uporabljajo orodij in naprav, kot je denimo internet ali pametni telefon, je temu delno tako zato, ker z njimi ne znajo rokovati. Posamezna poročila o digitalizaciji kažejo, da več kot 40 % starejših ne uporablja interneta (Statista, 2019).

Digitalizacija spreminja svet, v katerem živimo in delamo, ustvarja priložnosti za razvoj ekonomije in družbe. Da bi lahko te priložnosti zaznali in jih uporabili, morajo vsi prebivalci Evrope, otroci, študenti, odrasli, zaposleni, delavci, nenehno pridobivati in razvijati svoje digitalne spremnosti in kompetence in to skozi vse življenje. Digitalne spremnosti so enako pomembne, kot so pomembne jezikovne ali komunikativne spremnosti. Njih moramo pridobivati in njih moramo negovati na vseh področjih življenja in skozi vse življenje. Če starejši zaposleni nad 45 let nimajo digitalnih spremnosti, pomeni, da so izključeni iz ekonomskega, pa tudi socialnega vidika. Pomeni tudi, da niso zmožni pridobiti informacije in se posluževati storitev, kamor spadajo tudi zdravstvene storitve. Nadalje to pomeni njihovo manjšo avtonomnost in zmeraj večji občutek, da niso prilagojeni. Digitalne spremnosti nenehno potrebujemo za izvajanje instrumentalnih nalog, kot so iskanje podatkov za stik, medicinska pomoč, merjenje zdravstvenih indikatorjev v zdravstvenih službah, plačevanje računov in sodelovanje v demokratskih procesih odločanja, dostopanje do e-uprave itd. V vseh teh dejavnostih odrasli boljšajo svoje prenosne digitalne spremnosti (European Commission, 2019).

Vse več je študij o koristnosti tehnologije in uporabi interneta. Če ljudje uporabljamo internet, potem, zdi se, smo manj depresivni, manj občutimo samoto in imamo več podpore iz socialnega okolja, bolj smo zadovoljni, imamo cilj v življenju in družbeni kapital (npr. povezovanje z drugimi, prehajanje iz ene v drugo socialno mrežo) (Chopik, 2016). Na ravni vsakdanjega življenja, družbenih odnosov, se ob uporabi tehnologije zmanjša psihološki pritisk in, kot smo že dejali, depresivnost, kar lahko izboljša telesno zdravje.

Glede na DESI, Digitalni ekonomske in družbeni indeks v Evropi, je v poročilih (2018) navedeno, da so starejši nad 45 let nizko usposobljeni in morajo izboljšati svoje digitalne spremnosti. Med dejavnostmi (družbeno omrežje, poslušanje glasbe, gledanje video posnetkov, e-nakupovanje, posredovanje osebnih podatkov, uporaba aplikacij itd.) je v tem poročilu EUROSTAT-a navedeno, da je delež starejših uporabnikov najnižji med vsemi. Gre za tiste med 65 in 74 letom. Tudi ta ciljna skupina nizko usposobljenih starejših mora izboljšati svoje digitalne kompetence, da bi lahko zadržala/pridobila neodvisno, avtonomnost, da bi bila vključena v družbo. Vse več dejanj vsakdanjega življenja se seli na splet (bančništvo, nakupi po spletu, časopisi, socialna omrežja ...). In vse to zahteva vsaj minimalno digitalno delovanje.

Odrasli brez zahtevanih spretnosti in pismenosti se zdaj spoprijemajo z dvojno izključenostjo. Z izključenostjo iz resničnega sveta, pa tudi izključenostjo iz digitalnega okolja. Cilji trajnostnega razvoja (SDG) se znova posvečajo pomenu pismenosti in želja je, da bi se vsem mladim in velikemu številu odraslih, moških in žensk, lahko zagotovilo, da dosežejo pismenost in numeričnost, ki sta potrebni, in sicer do leta 2030.

Uporabniki, ki imajo mobilne naprave in ustrezne spretnosti, bolj uporabljam podatke in so bolj zaupljivi, tako da lahko zapustijo določeno aplikacijo in se podajo v široki svet mobilnih aplikacij in storitev.

Okolje, ki je funkcionalno pismo, pomeni kontekste, pogoje in priložnosti, ki spodbujajo in podpirajo pridobivanje in rabo spretnosti pismenosti. Pomembno je, da digitalne rešitve obravnavamo kot rešitve, ki bogatijo okolje pismenosti in sicer tako, da ponujajo priložnosti za učenje in rabo digitalnih spretnosti in pismenosti.

Za razvijalce digitalnih rešitev in inštruktorje, ki izobražujejo uporabnike digitalnih rešitev, pa so nizko izobraženi in malo pismeni, je bistvenega pomena, da si pridobijo poglobljeno razumevanje ciljnega občinstva in da se naslonijo na prakse, v katerih so razvijalci sodelovali z malo pismenimi osebami. To velja za uspešne prakse. Razvijalci se morajo zavedati, da je pred njimi izrazito občutljiva naloga. Če digitalnih rešitev ne narekujejo resnične potrebe in če digitalne rešitve ne ustrezajo kontekstom, v katerih delujejo uporabniki rešitev, te rešitve ne bodo ustrezne, ne bodo uporabljive in ne bodo koristne (OECD, 2017).

Razvijanje ustreznih digitalnih rešitev pomeni razumevanje ciljnega občinstva, njihovih individualnih in skupinskih značilnosti, kakor tudi razumevanje njihovih potreb.

In kaj so njihove potrebe? Na kakšen način jih upoštevamo? Kako se obnašajo in kakšne so njihove dnevne navade in potrebe, ki se jim moramo približati s pomočjo digitalizacije. Kaj ali kdo sta vira znanja? Kje se stvari zataknejo? Še več. Kaj motivira odrasle učence, da zadovoljijo svojo potrebo?

Zagotavljanje vsebine je razumljivo samo po sebi in nadvse pomembno za tiste, ki so nizko usposobljeni in malo pismeni uporabniki digitalne tehnologije. Na splošno je pomembno, da je treba vsebino narediti čim preprosteho in zaupanja vredno z vidika ciljnega občinstva. Če končni uporabniki sami proizvedejo vsebino svojega digitalnega učenja, je to lahko v veliko pomoč (UNESCO, 2018).

Ustvarjanje vsebine, ki je preprosta, jasna in zaupanja vredna! Gre za vsebino, ki se ponavlja na različne načine. Nizko izobraženi in nizko usposobljeni naj se ne spoprijemajo ves čas z novimi vsebinami. Nasprotno. Poglabiljajo naj razumevanje in obvladovanje te vsebine, uporabljaljajoč različne poti, tudi digitalne.

Ker je nizko usposobljenim in nizko izobraženim, malo pismenim uporabnikom težko prenesti pridobljeno znanje iz digitalnega v resnični svet, mora vsebina njihovega izobraževanja pokazati, kako bodo to digitalno znanje zares uporabiti v svojem okolju (UNESCO, 2018).

ENOTA 2. LITERATURA IN REFERENCE TER PREVERJANJE RAZUMEVANJA

- Chopik, W. J. (2016). The Benefits of Social Technology Use Among Older Adults Are Mediated by Reduced Loneliness. *Cyberpsychology, Behavior and Social Networking*.
- Available on 23. 5. 2021: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5312603/>
- European Commission. (2019, September 19). EPALE - Electronic Platform for Adult Learning in Europe- ICT Skills 4 All project: EMPOWERING OLD CITIZENS FOR A DIGITAL WORLD. Available on 23. 5. 2021: <https://epale.ec.europa.eu/en/content/ict-skills-4-all-project-empowering-old-citizens-digital-world>
- McKeever, P. and Patzak, M., 2016. UNESCO Global Geoparks - Operational Guidelines. *Schriftenreihe der Deutschen Gesellschaft für Geowissenschaften*, 88, pp.23-30.
- Populo, M. (2019, November 22). EUROPEAN DIGITAL LEARNING NETWORK - Digital skills for all. Available on 23. 5. 2021: <https://dlearn.eu/news/2019/11/digital-skills-for-all/>

- Statista. 2021. *Internet users by age worldwide* / Statista. Available on 23. 5. 2021: <https://www.statista.com/statistics/272365/age-distribution-of-internet-users-worldwide/>
- Thrive Global. (2019, April 4). How Technology Can Help Seniors. Available on 23. 5. 2021: <https://thriveglobal.com/stories/how-technology-can-help-seniors/>
- Law, N. et al. A Global Framework of Reference on Digital Literacy Skills for Indicator 4.4.2. (2018). Available on 23. 5. 2021: <http://uis.unesco.org/sites/default/files/documents/ip51-global-framework-reference-digital-literacy-skills-2018-en.pdf>

PREVERJANJE RAZUMEVANJA

1. Zaposleni, starejši od 45 let, manj uporabljajo nove tehnologije, ker nimajo dovolj ustreznega znanja.

DRŽI   NE DRŽI

2. Starejši uporabljajo orodja in naprave, kot so internet in pametni telefon. Temu je delno tako, ker jih znajo uporabljati.

DRŽI   NE DRŽI

3. Okolje pismenosti zajema kontekste, pogoje in priložnosti, ki so posebej spodbudni in nudijo oporo pridobivanju in rabi spretnosti pismenosti.

DRŽI   NE DRŽI

ENOTA 3. NAJ BO RESNIČNO IN PRAKTIČNO

VAJA 1. USTVARITE SI RAČUN ELEKTRONSKE POŠTE

Okrajšava e-mail za elektronsko pošto poimenuje sistem, s katerim pošiljamo sporočila med računalniki, povezanimi v mrežo, kot je denimo internet. Poimenovanje se nanaša tudi na sporočilo samo. Elektronsko sporočilo običajno uspešno prenesemo v nekaj sekundah in prejemnik lahko sporočilo odpre in nanj odgovori, kadarkoli želi. E-mail je prožen in učinkovit

sistem, ki je odločilno spremenil način kako delamo in komuniciramo. Milijarde sporočil steče sleherni dan.

Korak 1. Odprite brskalnik, ki vam je najbolj všeč

Korak 2. Pojdite na www.gmail.com.

The image shows two side-by-side screenshots of the Google Sign In page for Gmail. Both screenshots have a 'Sign in to continue to Gmail' header. Below it is a 'Email or phone' input field, a 'Forgot email?' link, and a 'Not your computer? Use Guest mode to sign in privately.' link with a 'Learn more' link. At the bottom are 'Create account' and 'Next' buttons. The right screenshot includes a dropdown menu with options 'For myself' and 'To manage my business'.

Korak 3. Izberite "Create account – For myself" (slov. Ustvarite račun – zase)

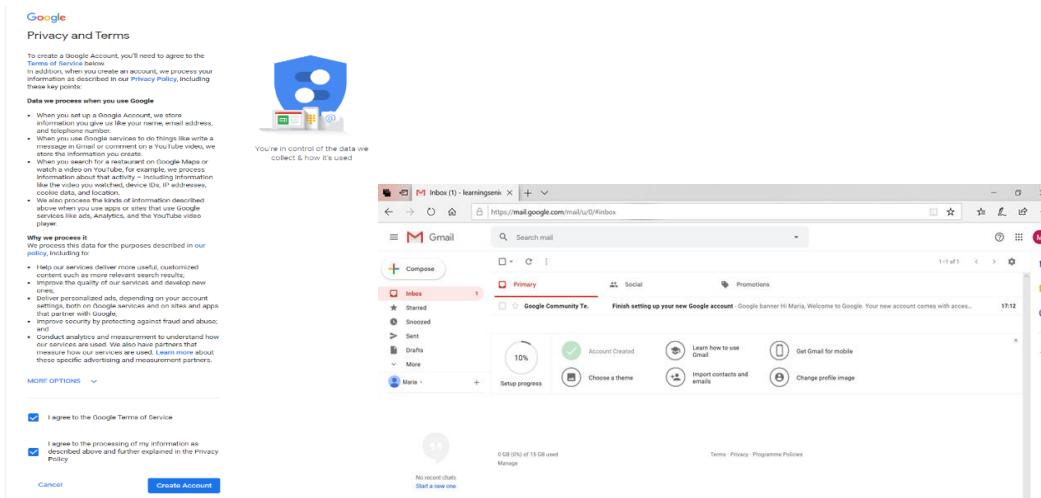
Korak 4. Pojavlji se vpisni obrazec (angl. Sign up form). Obrazec izpolnite in podajte zahtevane informacije.

The image shows two screenshots of the Google Account creation process. The left screenshot shows the initial steps: 'Create your Google Account to continue to Gmail', with fields for 'First name', 'Last name', 'Username' (ending in @gmail.com), and 'Password' (with a 'Confirm' field and a note about using 8 or more characters). The right screenshot shows the continuation of the form with optional fields: 'Phone number (optional)', 'Recovery email address (optional)', and date and gender selection fields. A note says 'Your personal info is private & safe'.

Korak 5. Zdaj boste pridobili možnost, da vpišete podatke, s katerimi boste lahko znova pridobili tisto, kar boste morda izgubili. Te podatke za iskanje izgubljenega boste potrebovali, če bo šlo kaj narobe. Zapišite, kdaj ste rojeni in po potrebi tudi še kakšno informacijo.

Korak 6. Preberite Googlove pogoje uporabe in zasebnosti. Kliknite na okvir za preverjanje, nato kliknite "Ustvari račun" (angl. Create Account).

Korak 7. Zdaj ste pridobili račun Gmail. Pričnite ga uporabljati!

E-mail uporabljamo v različne namene. Zato, da smo v stiku s prijatelji, družino, da izmenjujemo sporočila s kolegi in partnerji, da zaprosimo za informacije, zaprosimo za delovno mesto, mesto pripravnika ali zato, da pridobimo štipendijo. Sporočila bodo različna glede na namen pošiljanja elektronskega sporočila. Napisana bodo različno, uradno ali manj uradno, odvisno od občinstva, ki ga želite doseči in glede na tisto, kar je vaš cilj.

VAJA 2. SOŠOLCU NAPIŠITE ELEKTRONSKO SPOROČILO

Povejte sošolcu, da ste si ravnomer ustvarili elektronski račun.

Dragi Jakob,

to je moje prvo elektronsko sporočilo.

Z lepimi pozdravi,

Peter

Korak 1. Kliknite na gumb "Compose" (slov. Novo). Gumb je na vrhu na levi strani.

Korak 2. Pojavi se okence, imenovano ‐New Message‐ (slov. Novo sporočilo). Odpre se na desni strani.

Korak 3. Napišite elektronski naslov prejemnika, in sicer v predel ‐To‐ (slov. Za).

Korak 4. Napišite zadevo svojega elektronskega sporočila. Napišite jo v rubriko ‐Subject‐ (slov. Zadeva).

Korak 5. V prazen prostor zapišite svoje sporočilo (besedilo sporočila).

Korak 6. Če želite pripeti mapo ali sliko svojemu elektronskemu sporočilu, kliknite na simbol sponke.

Korak 7. Novo okence se bo odprlo. Poiščite mapo v svojem računalniku in kliknite na Open (slov. Odpri). Če mislite, da ste vse naredili prav, kliknite na ‐SEND‐ (slov. Pošlji).

Korak 8. Pravkar ste poslali svoje prvo elektronsko sporočilo! Bravo!

VAJA 3. NA YOUTUBE POIŠČITE ZGODOBO, KI JO BOSTE PREBRALI SVOJEMU OTROKU

Zamislite si, da si vaš otrok želi, da bi mu poiskali prav določeno pravljico in zamislite si, da doma nimate tiskane knjige z danim naslovom. V tem primeru boste lahko uporabili tablico ali računalnik ali pameten telefon, da boste zgodbo lahko poiskali na kanalu YouTube.

Korak 1. Odprite svoj najljubši brskalnik.

Korak 2. V iskalno vrstico vtipkajte ‐Youtube.com‐.

Korak 3. V iskalno vrstico YouTube vtipkajte ‐naslov pravljice‐.

Korak 4. Izberite zgodbo iz rezultatov, ki se vam pokažejo in izberite zgodbo, ki si je vaš otrok želi.

Korak 5. Kliknite na zgodbo.

Korak 6. Zgodba se bo začela predvajati.

VAJA 4. KAKO NA SPLETU POISKATI NAJBLEDŽI BANČNI AVTOMAT

Zamislite si, da ste v katerem drugem mestu na izletu in da nimate dovolj denarja pri sebi. Restavracija, kjer kosite, ne sprejema plačilnih kartic. Odločite se, da boste poiskali bančni avtomat, ki vam je najbližji, in da boste v ta namen uporabili pametni telefon.

Korak 1. Odprite kateri koli brskalnik.

Korak 2. V Googlovo iskalno vrstico vtipkajte "bančni avtomat v moji bližini".

Korak 3. Pokaže se zemljevid z vsemi bančnimi avtomati.

Korak 4. Kliknite na zemljevid.

Korak 5. Povečajte prikaz zemljevida in poiščite bančni avtomat, ki vam je najbližji.

Korak 6. Pojdite k bančnemu avtomatu in dvignite denar.

VAJA 5. POIŠČITE RECEPT ZA TRADICIONALNI ZAJTRK, ZNAČILEN ZA KAKŠNO DRUGO DRŽAVO IN PRIPRAVITE NAKUPOVALNI SEZNAM Z NAVEDBO VSEH POTREBNIH SESTAVIN

Predstavljate si, da ste se pravkar zbudili in da ste še zmeraj zaspani. Lačni ste in v hladilniku je samo zavoj mleka. Eden od vaših prijateljev je bil nedavno na Cipru. Predlagal vam je, da poskusite pripraviti tradicionalni ciprski zajtrk. Odločite se in posežete po pametnem telefonu/tablici ali namiznem računalniku/računalniku, da poiščete recept in napišete nakupovalni seznam, kjer bodo vse potrebne sestavine.

Korak 1. Odprite svoj najljubši brskalnik.

Korak 2. V Googlovo iskalno vrstico vtipkajte "recept tradicionalnega zajtrka, Ciper".

Korak 3. Kliknite na enega od rezultatov, ki se pokažejo.

Korak 4. Tradicionalni zajtrk pogosto sestoji iz oliv, sočnih paradižnikov in majhnih kumaric, sira, popečenega/pripravljenega na žaru, jajc in lountza (ciprska slanina – klobasa). Pogosto je tu še svež hrustljav sezamov kruh. Anari (mehak bel ciprski sir) ali jogurt s svežim sadjem, prelit z medom. Ta jed je tudi zelo popularna.

Korak 5. Zapišite vse potrebne sestavine (ni pa nujno).

ODGOVORI NA DEJAVNOSTI

Modul 1

1 – Drži, 2 – Drži, 3 - Ne Drži

Modul 2

1 – Drži, 2 – Ne Drži, 3 - Drži

Modul 3

1 – Ne Drži, 2 – Drži, 3 - Drži

Modul 4

1 – D, 2 – A, 3 – B, 4 – Drži, 5 - B

Modul 5

1 – Ne Drži, 2 – Drži, 3 – Ne Drži, 5a – Drži, 5b – Ne Drži

Modul 6

1 – Ne Drži, 2 – Ne Drži, 3 - Drži

ANNEX 1 - Worksheets for module 4

Worksheet 1

"The life of the architect Antoni Gaudi"

Antoni Gaudí i Cornet is a Catalan architect who became internationally famous and recognized as one of the top exponents of modernism.

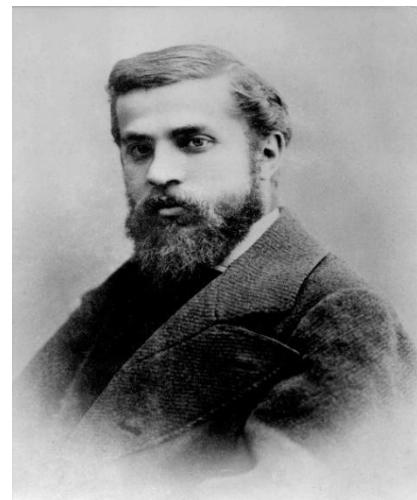
Throughout his life, **Antoni Gaudi** was a close observer of nature, seeking rationality in its forms to extract from them their full potential and usefulness to construction.

Intuitive, reflective, tenacious and a perfectionist, he had a tremendously innovative spirit.

Nowadays, most people are familiar with his colourful mosaics, natural elements and skeleton balconies, the man behind the surreal buildings and park remains mysterious in some way. Let's have a look at some interesting facts about the life of the genius that you might not know.

- **His birthplace is still controversial.**

Antoni Gaudí I Cornet was born on 25 June 1852 in Reus, according to some biographers. Although others claim, he was born in Riudoms, a small village near Reus where his family spent the summers. Despite the unknown birthplace, the following day he is baptised at San Pere Priory Church in Reus, the city where he spends his childhood.

- **Gaudí is the only one of his parents' offspring who lived beyond 35 years of age.**

He was the youngest of five siblings. But only his sister Rosa, seven years older than him, and a brother called Francesc reached adulthood. He grew up with his parents, his siblings, his grandmother Rosa la Calderera, his uncles and aunts and his friends.

His brother Francesc died at the age of 25 soon after getting his medical degree. His mother died the same year. Such a big loss affected him deeply. He lost his sister when she was 35. Besides, even his niece who lived with him and his father in the Park Güell show house died at the age of 36.

- **He was a strict vegetarian**

Since a child, he had poor health, so he chose a vegetarian approach to his health issues instead of traditional medicine.

- **He was often mistaken for a beggar, which ultimately led to his death**

A young Gaudí was a stylish young man. However, this changed as time passed. The loss of the loved ones as well as economic hardships and work troubles made him neglect his wardrobe. He was struck by a tram on one of his daily walks and didn't receive much medical attention until the next day when the chaplain of the Sagrada Família identified him. By that time, his injuries were very serious, and he passed away three days later. Why was he ignored for so long? He was mistaken for a beggar.

- **He never was a brilliant student.**

In the early years of Gaudi's secondary schooling, he received poor marks in all subjects apart from geometry and arithmetic, at which he excelled.

Gaudi officially qualifies as an architect. On presenting Gaudi's certificate to him, the director of the University of Barcelona School of Architecture, Elias Rogent, comments: "We have given this academic title either to a fool or a genius, time will show." And it did.

- The Sagrada Família is Gaudí's posthumous success, even during construction.

Gaudí's cathedral has been under construction since 1882 and is slated for completion in 2027. That's 145 years if anyone's counting. *"There is no reason to regret that I cannot finish the church. I will grow old, but others will come after me. What must always be conserved is the spirit of the work, but its life has to depend on the generations it is handed down to and with whom it lives and is incarnated."*

whom it lives and is incarnated."

- Dali loved Gaudí.

The two Catalan men shared a unique viewpoint on their craft: they both disobeyed the traditional rules of realism, and they both seemed to be exceedingly wary of the straight line.

- He remained a bachelor

He dedicated most of his waking hours to his craft, leaving not too much time for a partner. That was, of course, *after* his one (known) love, Josefa Moreu, didn't reciprocate his feelings.

- He was very religious and is currently being considered for sainthood

One theme that unified Gaudí's later life was his strong faith in Catholicism. Religious imagery appeared in a lot of his work – such as the Nativity scene at the East façade of the Sagrada Família (and of course, the entirety of the Sagrada Família itself). Such dedication to religion got him nicknamed 'God's Architect'. In 1992, the Association for the Beatification of Antoni Gaudí put in place a motion to begin the process of sainthood by the beatification of Gaudí. Today, the Vatican has yet to announce a decision.

1) Questions for discussion

- What did you know about Antoni Gaudí before reading this text?
- If you have been to Barcelona, did you see some of Gaudí's work?
- What facts about his life have struck you most?
- Do you know any other genius who didn't show great results at school?

2) Write a short story presenting Antoni Gaudí to a friend who never heard of him.

References:

- <http://www.antoni-gaudi.com/early-life/>
- <https://theculturetrip.com/europe/spain/articles/11-awesome-facts-you-need-to-know-about-antonи-gaudi/>
- <https://www.lapedrera.com/en/architect-antonи-gaudi/man>
- <https://rimasdecolores.blogspot.com/2012/07/gaudi-para-ninos.html>

Worksheet 2

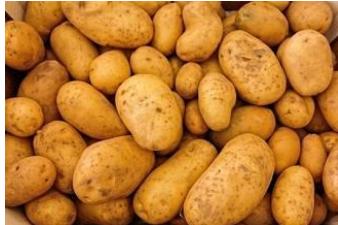
Flashcards

Some of these products everyone can find in your kitchen:

Rice		Delta del Ebro
Hazelnuts		Reus
Cheese		Alt Urgell and Cerdanya
olive oil		Siurana, Les Garrigues, Empordà, Terra Alta and Baix Ebre-Montsià;

<p>Butter</p> 	<p>Alt Urgell and Cerdanya</p>
<p>Ganxet beans</p> 	<p>Vallès and Maresme</p>
<p>Pears</p> 	<p>Lleida</p>
<p>Calçots</p> 	<p>Valls</p>
<p>Clementines</p> 	<p>Terres de l'Ebre</p>

Llonganissa dry-cured sausage		Vic
Potatoes		Prades
Chicken and capon		El Prat
Apples		Girona
Torró (Nougat)		Agramunt

Veal

the Catalan Pyrenees.

Worksheet 3

You are a couple that invites 2 other couples for lunch. In the other handout, you have the lists of the ingredients to elaborate a main course and a dessert. Please, choose one of each that you would like to prepare for the lunch. The drinks, appetizers, coffee/tea option is up to you. Once you have set up the menu, please, calculate the budget you need taking into account the price of the ingredients (see handout 3), their measurements and the number of the diners.

*When calculating the price, don't take into account small portions of the ingredients that you might have at home, like oil, salt, pepper or some other spices, herb blends etc.

You are a family of four (parents and 2 teenagers). You invite another family of 3 (parents and a teenager) for Sunday lunch. In the handout 2, you have the lists of the ingredients to elaborate a main course and a dessert. Please, choose one of each that you would like to prepare for the lunch. The drinks, appetizers, coffee/tea option is up to you. Once you have set up the menu, please, calculate the budget you need taking into account the price of the ingredients (see handout 3), their measurements and the number of the diners.

*When calculating the price, don't take into account small portions of the ingredients that you might have at home, like oil, salt, pepper or some other spices, herb blends etc.

You are 4 roommates that decide to invite your 4 common friends for lunch. In the handout 2, you have the lists of the ingredients to elaborate a main course and a dessert. Please, choose one of each that you would like to prepare for the lunch. The drinks, appetizers, coffee/tea option is up to you. Once you have set up the menu, please, calculate the budget you need taking into account the price of the ingredients (see handout 3), their measurements and the number of the diners.

*When calculating the price, don't take into account small portions of the ingredients that you might have at home, like oil, salt, pepper or some other spices, herb blends etc.

Worksheet 4

Ingredients for your meals (an example of one meal, each worksheet should include 2 main recipes of the main course and 2 of the desserts, so that the students could choose one of each)

Seafood paella.

Ingredients (8 serves):

24 raw shell-on king prawns (500 g)
g rice
g monkfish (cut into chunks)
400 g can chopped tomatoes
g mussels, cleaned
g frozen peas
large onion (finely chopped)
garlic cloves (sliced)
sp olive oil; 2 tsp smoked paprika
dash of saffron
ful parsley leaves, roughly chopped

For the stock

lf seafood broth
400 g can chopped tomatoes
ion; 6 garlic gloves; 1 tbsp olive oil

Flan (creamy custard dessert topped with caramel)

Ingredients (4-6 serves):

4 eggs (L size)
500 ml milk
100 g sugar

For the caramel topping

80 g sugar

Escalivada

Ingredients (4 serves):

1 eggplant
1 red pepper
2 onions
3 tomatoes
1 bulb of garlic
Coarse salt; olive oil

Crema Catalana

Ingredients (6 serves):

500 ml whole milk
7 egg yolks
100 g sugar
20 g corn flour
 $\frac{1}{2}$ lemon; $\frac{1}{2}$ orange; $\frac{1}{2}$ stick of cinnamon; 1 vanilla pod

Worksheet 5

Price list of the ingredients (a list of all the ingredients needed for the recipes priced per unit (with its measure indicated) or per kilo and all the other things that might be needed for the lunch, like drinks, bread etc.) e.g.:

Product	Measure unit	Price in €
Milk	Carton (1 L)	0.80
Red Wine	Bottle (750 ml)	4
White wine	Bottle (750 ml)	3.5
Soda (Coca-Cola, Fanta)	Bottle (1.5 l)	1.8
Beer	Can (125 ml)	0.35
Water	Bottle (1.5 l)	0.6
Shell-on king prawns	1 kg	10
Mussels	1 kg	2
Onions	1 kg	0.98
Garlic	4 (a set of 4 bulbs)	1.5
Red pepper	1 piece	0.50
Eggplant	1 piece	1.2
Tomatoes	1 kg	1.5
Frozen peas	Pack (500 g)	1.2
Chopped tomatoes	Can (400 g)	1.5
Bread	A loaf	1.2
Frozen baby brad beans	Pack (500 g)	1.1
Rice	Pack (500 g)	2.1
Seafood broth	Carton (1 l)	1.5
Eggs	Dozen (L size)	1.65
Sugar	1 kg	0.9

ANNEX 2 - Conceptual Guidelines for Devising and Delivering Educational Programmes to Low-Educated and Low-Skilled Adults Aged 45+

*It is clear that we have something to say
and with texts, it is possible to learn words
(M.K., participant in a functional literacy programme)*

Introduction

During the COVID sanitary and economic crisis it has become clear that its »victims« are people with poor literacy skills and fewer possibilities in all areas of life. They either stopped working or became redundant and lost their job. Their children's schooling has been at risk. By contrast with the more educated parents, those in a situation of functional illiteracy are not able to help their children as improvised teachers. It has become obvious that low educated and low skilled people cannot counter the harmful impact the interaction of different personal, family, school and social risk factors has on their children (Blaya, 2010). Moreover, many people in situation of functional illiteracy have a tendency to believe fake news.

It appears that literacy programmes can help to enhance their relationships with reading, writing and mathematics...at work and in everyday life. Throughout the LearnersMot2 project three questions will be asked: (1) How do literacy skills impact older people's working and their everyday life? (2) How can the essential basic skills be developed in everyday life and at work? (3) How can literacy programmes change older adults' engagement with further learning? Namely, LearnersMot, our previous project, made a strong case that older workers with poor literacy skills are rarely invited to participate in educational provision. When convinced to participate and enrol in literacy programmes, they experience good and bad moments impacting *their readiness to learn...*

Therefore, they need to be continuously motivated for staying in education for their own benefit, the benefit of the companies and indeed the entire community.

Knowing this, we engaged in this LearnersMot 2 project.

Reaching a common understanding of words and concepts will help developing educational tools and deducing generalisations. This will hopefully enhance the quality of the LeanersMot2 project, its activities and results. Some of the indispensable concepts were already discussed in Deep In 1 (i.e. definitions of functional literacy/illiteracy, etc., competencies, language ability, etc.). Therefore, the reader is invited to read Deep In 1 as well.

Concepts will underpin the following and other project activities/goals:

- turning single motivating approaches, methods and techniques into a constant motivational process in the field of reading, writing, numeracy and other basic skills;
- establishing links between the end-users (the low educated and low skilled older workers) and their social, professional environment through reading, writing and counting and enhance their social inclusion through overcoming shame and guilt they feel;
- selecting the most common environments/areas/activities people in situation of functional illiteracy need to link to in everyday life: work, shopping, health, the use of computer in everyday life;
- dealing with various aspects of numeracy, i.e. mathematics applied to everyday life: using the number in context, estimating and calculating, using money, continuing and predicting patterns and relationships, interpreting proportional reasoning, spatial reasoning, etc;
- supporting the development of digital skills as new basic skills increasing all others;
- deepening basic skills related to oral and written languages, cognitive and cultural skills, communicative and social skills, numeracy and digital skills needed in today's companies and everyday life;
- deepening learning how to learn skills addressing adult educators and their learners;

- offering opportunities for technological socialisation and education of low educated and low skilled workers thus developing interactional learning between adult learners and computers as well as social skills;
- giving constructive feedback to learners in a non-formal education environment through assessment of their knowledge based on problem-solving.

Over the last 30 years, the adult learner audiences have changed due to demographic developments and emerging information society. Many non-traditional audiences have gained access to education among whom low educated and low skilled workers over 45 of age.

Low educated and low skilled workers, like everybody, need to cope with the changing world where the division of work is ever less present and companies are ever more service-oriented, where ever more composite skills are required from each worker. (LearnersMot Deep In 1). Which skills are we talking about?

Basic skills i.e. listening, reading, writing, communication and cognitive skills, cultural skills, social skills, digital skills and numeracy. Actually, there is no literacy without basic skills. In literacy programmes, they cannot be dealt with separately but rather jointly, several at a time.

Besides (basic) **skills** there are **competencies** (PIAAC) and **proficiency** skills, the latter referring to the degree of competence a person achieves. (Schlaiher, 2018)

I. The functional literacy approach- definitions and the need for awareness

The functional literacy approach was initially defined for UNESCO by William. S. Gray as the training of adults to meet independently the reading and writing demands placed on them. (Cosper, Russell, 2021)

Currently, functional literacy is about the acquisition of appropriate verbal, cognitive and computational skills to accomplish practical ends in culturally specific settings.

At a global level, several scholars have discussed *functional literacy*. Collins and O'Brien (2003) argue that functional literacy could be viewed as the literacy that sees the minimum needed skills to meet personal and social needs in general education.

A report by UNESCO (2011) on 'The Current Literacy Situation in the World' holds the view that functional literacy is the envisioned minimum requirements for fundamental education including domestic skills, knowledge of other cultures and an opportunity to develop personal characteristics such as initiative and freedom. The report further reveals that despite the deeper, conceptual aspects of functional literacy, there is little that has been done in articulating it in official national or international definitions. The report also holds the view that international organizations have acknowledged broader understandings of functional literacy, which encompass 'conscientization', literacy practices, lifelong learning, morality, and information and communication, technology literacy.

Freire (1973) indicates that functional literacy is seen as a process by which is achieved the quality of consciousness and awareness, which may be expressed through language and action.

In line with this idea, the UNESCO report (2011) further indicates that

functional literacy is a range of skills and competencies, cognitive, affective and behavioural, which enables individuals to live and work as human persons who can develop their potentials, make critical and informed decisions, and function effectively in society within the context of their environment and that of the wider community.

Freire (1972) felt that before teaching the illiterate adult to read, he or she should be helped to overcome his or her passive understanding and develop an increasing critical understanding of his or her reality. He proposed that such conscientization could be achieved through an *active dialogical and critical pedagogy*.

Dialogue is the means of achieving conscientization. Conscientization requires that an individual changes his or her attitudes, perception or beliefs. In other words, individuals must not accept that social reality cannot be questioned and changed. Critical understanding of situations leads to critical action. (Freire, 1972)

So, *knowing learners and learning audiences* as well as their specific characteristics has become one of the basic concepts in adult education. To devise and deliver successful programmes for educators as the direct target group and low educated and low skilled older workers as the indirect target group, thorough knowledge of these target groups gained through observation of such learners and dialogue with them is needed.

The groups of learners in a situation of functional illiteracy, however, are not easily accessible since those who are in a situation of functional illiteracy hide their deficiencies.

II. How one finds oneself in a situation of functional illiteracy

In LearnersMot functional illiteracy was studied from different perspectives but mostly from the psychological, cultural, sociological perspective, the one of *life condition leading to the situation of functional illiteracy* of adults. This life condition may be characterised by lack of parental emotional support, a large family where not enough attention was paid to single children and their individual needs, long term sickness and absence from school, life transitions, isolation, dyslexia with its different neurological organisation of brain and neurological language, schooling that was not centred on real-life, early dropping out of school as to help parents with their work, long social interruptions, etc. Reasons for one to land in a situation of functional illiteracy are many. (Deep In 1)

Persons in this situation did go to school, wanted to learn but nobody really taught them how to learn and important adults like the teacher, etc. did not respect them nor their learning. Therefore, their bad school memories hinder their learning sometimes or for a lifetime.

On the other hand *social unfairness* on different levels, families are to cope with (poor economic level, poor socio-cultural level, stigma, etc.) strengthen the situation of functional illiteracy of individuals. Living on social allowance, narrow socio-cultural habitus¹, and stigma may contribute to adults “finding themselves *in a situation of functional illiteracy*”.

There is evidence of a life-course trend in skills acquisition and loss which is a highly individual phenomenon. Skills have a tendency to improve up to early middle-age. They reach a plateau in the middle of life. The increase in literacy and numeracy skills post-compulsory education may be a result of worker’s improving skills in employment. The down-slope of skills in older

---

¹ In sociology, **habitus** encompasses **socially** developed habits, skills and dispositions. It is a combination of group **culture** and personal history that shape body and mind. (Pierre Bourdieu)

age, however, is likely to be related to the ageing process, but it may demonstrate a reduction in the use of those skills as well. (David Mallows and Jennifer Litster, 2016)

Alleviating the problem of functional illiteracy of low educated and low skilled labour force could offer benefits to all: individuals, their families, companies and entire communities.

III.Relevant learning theories

When addressing *learners in a situation of functional illiteracy* a stronger foundation in educational theories is needed to design, deliver and evaluate educational programmes.

Due to its social transformative role, education of learners in a situation of functional illiteracy should never be understood as simple transmission of knowledge, rather as a *collective construction of knowledge*.

There has been a general acceptance that the design of our educational materials should include a foundation in conceptual frameworks. Theories should serve as a frame of reference for project partners and educators to reflect on how to best help learners in situation of functional illiteracy to succeed.²

Numerous *learning theories* might underpin the development of learning materials and the implementation of the educational programmes in this project. Intentionally have been chosen only some of them based on our practical observation of how low educated and low skilled adults learn and our trial and error approach to their learning.

Cognitive learning theory

Cognitive learning theory is relatively relevant for us as it underlines the importance of personal agency as well as social and environmental variables to shape appropriate behaviour and to build both *content knowledge* and *underdeveloped self-regulatory skills*. Initially, learners in a situation of functional illiteracy need to be sure about the steps to take in their learning. They need to be told *how to learn* and they need to be told very simple things like that they need paper and a pen when attending learning sessions. Therefore, the first steps are to be very clear to them and only then self-regulatory principles can be applied, learning in pairs, etc.

---

² In Slovenia Ana Krajnc named functional literacy courses "courses for being successful in one's life ."

Constructivism

Experiential learning, as well as *inquiry-based* and *problem-based learning approaches*, are representative of constructivist teaching approaches. The underlying principles of constructivism, that students construct knowledge through active engagement in their environment, allow for the use of creative instructional approaches.

Lev Vygotsky viewed learning and development as a social process wherein learners grow into the intellectual life of those around them while

learning is a process in which learners gradually “take for themselves knowledge and skills they developed in their interaction with others and with cultural tools.”

Cultural tools can be quite different: language, symbol systems, calendars, processes, art, maps, writing, writing utensils, technology, and machinery; essentially any tool, tangible or symbolic, that humans use to adapt within the context of their environment. Through exposure to and continued use of cultural tools, appropriation takes place.³ Theory of constructivism is relevant for LearnersMot2 project activities since

learners in a situation of functional illiteracy have mostly been exposed to the influence of their unchallenging and narrow social and cultural environment what in the long run can make them functionally illiterate, less flexible and afraid of change.

Literacy programmes should therefore be designed **to broaden the presence of cultural tools**. All above-cited theories require interactions with the cultural norms, signs, symbols, and tools, and all require access to more expertise than the learner currently possesses.

---

³ Cultural tools are also alphabet, verbal paradigms, organisation of forms to be filled in (first name, last name, date of birth, organization of letters, texts, etc.), computer applications, systems that take off the burden of constant thinking....and taking decisions. A group of low educated learners learning English did not know verbal paradigms like I am, you are, he, she is....Knowing them is possessing a helpful cultural tool.

Experiential learning theory

David Kolb, interested in how people learn, published his **learning styles model** in 1984. Much of Kolb's theory of **experiential learning** - one learns best through experience - is concerned with the learner's *internal cognitive processes*. Kolb states that learning occurs when abstract concepts are acquired, the ones that can be applied flexibly in a range of situations when they are transferable. Similarly, there is much discussion going on concerning *knowledge, skills and competencies*. Findeisen (2015) argues that competencies are acquired only when the skills and knowledge gained are applied in real-life situations and abstract concepts about work tasks and activities have emerged and have been developed to the extent that they may be passed onto others. Thus it is not enough to be able to build a brick wall, what you need as well as to understand the principles of successful building and can talk about them; when you can describe not only how, but also why, what for, the building goes on, etc., then you can be called competent and can be said to possess competencies. *In Kolb's theory*, however, there is an omission that is relevant to mention. He omits to talk about the person in the centre of the learning process, his and her characteristics. While educated persons do not need experience *learning by doing* and can start right away by using their cognitive abilities by - reading a book for instance or watching a video or talking to an expert - low educated and low skilled learners need to apply skills, carry out a task and reflect on it only later on. This is important to bear in mind when developing a functional literacy educational programme or delivering it.

Low educated and low skilled learners need to apply skills, carry out a task and then reflect on it in an abstract way. This is how they learn.

Those who want to understand how low educated people learn might want to consult numerous other learning theories and might find out that learning is a complex activity that needs observing and using a trial and error approach concerning the learners, the programmes, the implementation of the programme. So let us create our own definition of learning out of many others that might suit our intention.

Learning is the process by which one experiences a relatively stable change in thinking, doing, attitude, behaving in general. For learning to exist there should be a noticeable or measurable change produced. It occurs when a person uses his or her cognitive abilities, body, emotions and senses when the person is exposed to the impact of a learning group and a variety of »cultural tools«. When facilitating the learning of a group of low educated and low skilled learners the educator's methods should be problem-solving, eclectic, focused on learners' life situations and challenges.

IV. Motivating low educated and low skilled older learners

In LearnersMot1 we were interested in how to trigger the **primary motivation for learning** in low educated and low skilled learners aged 45+. Now, we would like to discuss how to continuously, **permanently motivate older workers to remain in the learning process**. There are some crucial moments, however, when motivating learners has to be particularly intensive:

- when they are invited into the learning provision, the educator has to be ready to cope with their resistance (cf. Motivating Lucy);
- when learners get enrolled and start learning and are ready to quit any moment;
- when learning becomes more demanding for them;
- when learners have to cope with some difficult life events;
- when learners do not like some other learner in the group.

Moreover, learners motivate each other to stay in education and should be encouraged to do so.

Educators should “forget” about the learning curriculum or better should make it as flexible as possible and restructure it whenever needed. They should **start with what learners already know or by addressing the learners' higher psycho-social needs** (the need for decency and esteem, the need for belonging, etc.). Approaching learners through **art** (decency) might impact them positively.

Learning will be addressing learners' interests, needs, aspirations, whenever possible. To trigger motivation for learning, learning in authentic situations will take place, however, going beyond what is called situational learning which focuses on practical tasks and not on individual learners.

V . The role of adult educators regarding learners in situation of functional illiteracy

Developers of educational programmes and adult educators for low educated learners are supposed to **create learning situations** to match with their learners' abilities, needs, wishes and expectations. The problem here is that the low-skilled mostly do not know what they need, wish or expect nor are they aware of the implicit knowledge they have.

Adults have very concrete biographical experiences which enable them to act in the way they act. **Learning experiences** adult educators trigger are supposed **to stem from their learners' biographical experiences** and should integrate biographic novelties into the existing patterns of interpretation. This implicit knowledge is strengthened and learners know better than before. (Alheit and Hoernings, 1989)

Therefore, more **learner-focused methods** are needed as well as **a combination of different learning locations**.

Adult educators should first learn about what and how learners have learned. Learners will be their basic source of knowledge, despite their being unaware of the knowledge they have gained with informal learning beforehand. Adult educators guide their thinking in the right direction, inquire about their feelings, observe their body language.

Adult educators should have the ability to establish a critical distance towards the contents and the elements of knowledge to be taught. Not all situations will be useful to exploit, not each situation will be a learning situation in a structured educational programme. Educators should constantly bear in mind the context in which knowledge will be used by their low educated and low skilled learners.

A competent adult educator is able to interpret the requirements and limitations of real job or everyday life situations while combining different sources.

VI. How to approach learners in situation of functional illiteracy

The method of choice is “*biography*” or ***life history*** which is not unfamiliar to professional teaching. Its affinity with the classical task of adult education which is to accompany adults on their lifelong journey is significant. Contemporary life course seems to have become harder and in our times, biographies of working and occupation are becoming less important than they used to be.

Other biographies than work biography have become important, therefore, educational *programmes for bettering functional literacy have to be devoted to both life and work biographies.*

The method of life history seems particularly valuable for persons in situation of functional illiteracy. “Life history is a promising approach that helps adult learners learn about what they already know. They learn when and how and what they learned in the past and discover what motivates them to pursue new educational opportunities in the future.

“**Through the process of talking in the group and the process of writing** the learners discover not only their learning experiences but also enhance their **critical thinking and collaboration in the community**” (Dominicié,2000). Moreover, self-insight should not be a neglected dimension of learning.

Connecting learners’ learning with everyday situations is another essential approach to reach out to learners in situation of functional illiteracy.

The definition of any situation has three parameters: *space, time and scenario.*

Space may vary. It can be intimate, private or public. These different spaces require different activities and different speech acts and types of communication. Learners in a situation of functional illiteracy, however, are not “multilingual” in this respect.

Speaking of **time**, it is either *personal* around the person (shared with people close to the person) or *socially determined* expressed by calendars, schedules, cycles of diverse natures.

The scenario draws upon the recognition of typical developments with known actions mostly called **routines**. Routines help to organize one's life and to plan. Many relevant learning subjects arise when talking with learners about their everyday routine i.e. discovering relationships or latent knowledge and skills to build on when starting a new economic activity, etc.

Learning will be connected with learners' *everyday or daily or routine life or work situations*.

Any every day or daily or routine situation in everyday life and particularly at work may be defined by

- (1) the circumstances and tasks to be performed;
- (2) linguistic interactions;
- (3) spatio-temporal environment;
- (4) the person, the learners and their characteristics.

(Javeau, 2011)

In everyday situations, persons in situation of functional illiteracy act well taking care to hide their illiteracy, but any changes occurring within these situations may put them out of balance. Not being able anymore to rely on the wisdom of common sense of their parents, nor on their own experience, they get frightened. For learners in a situation of functional illiteracy, changes are daunting.

In LearnersMot 2 we are *interested* in how adults in a situation of functional illiteracy **spend their time**. We will be particularly interested in their daily life, their routine activities and situations at work. *Everyday life, daily life* or *routine life* comprise how people typically act, think, and feel on a *daily* basis.

*Everyday life may be described as routine, natural, habitual, or **normal and is important in literacy programmes**. Situations adults face in their everyday life may have similarities but they should be analysed with each and for every single learner.*

In this project, we will be analysing the everyday life and situations of adults in situation functional illiteracy dwelling upon sociological theories of everyday life.
(Javeau,2011)

Our civilization has ceased being a civilization of **observation** but in relations to low educated and low skilled adults, educators and animators' observation is essential. Sharp observation is needed for colleagues at work, personal managers, adult educators and animators *to identify those who are in a situation of functional illiteracy*, to encourage them, talk to them, spot their **strengths and weaknesses** as well as their **emotions** (fear, uneasiness, shame, past social pain that comes back).⁴

Identifying adults in a situation of functional illiteracy is not easy, since they have developed an array of strategies to hide their situation from the eyes of others.

In the project LearnersMot2, a manual and a course with modules will be written for adult educators who are involved in the education of low educated and low skilled 45+ workers. The educators want **to attract** their learners into educational provision triggering their **primary motivation for learning** and they want **to retain them**. The modules of the course should serve as a learning resource and inspiration. They will be applied to adult educators, but they will not be applied as such directly to the end-users, older learners. "That would be aggressive," said a course leader dealing with life histories of adults in a situation of functional illiteracy wanting to enhance their **reading, writing and saying** and on these grounds their **ties with society**.

---

⁴ Social pain means the pain one feels when rejected by the group. John T, Cacioppo William Patrick(2008) Loneliness. Human Nature and the Need for Social Connection

It is important for adult educators to use an **eclectic method** and create **small groups** from four to six learners who can help each other and restructure each other's sentences. The role of the group of peers and *peer teaching* is crucial for *developing listening, reading, writing, narrative, cognitive, social, cultural and digital skills*.

The peers and the educator or animator help each member of the learning group *to understand and to say, to read and write* without fear to be judged (safe learning environment). It is of primary importance that **a safe learning environment** is created where nobody is judged.

Actually, there is no tool that can be used directly. On the contrary, the adult educator has to have a wide picture of what he or she might work on (contents) and how (methods) **but should adapt to each time, to every moment, to each person.**

Links with learners' life and their social environment will be established through writing. Basically, adult educators should take care to establish a direct link between their learners and their **social environment**. Whatever method the adult educator applies, it has to be in the **context** of the learners' life, it should help the learners and the learning group **to solve problems** in their lives helping them to **relate to their environment** and to fully live their life outside of their home, family and workplace.

So, learners should discover their social, professional, cultural or natural environment through reading, saying, writing and doing. Writing out of the need to write make people aware of the issue of literacy.

Intergenerational linking, through socialized narration. Learners talk in the group but it is even better if they can talk about their **relationship to learning, reading and writing** to a group of people outside their own group. This can be a group of young people in a (vocational) school who do not understand why learning is important and will be important in their future life. By establishing intergenerational links, by taking adult learners as a group to another group with the same problem of learning, narrating, writing, they can encourage both groups.

This is an example of “socialized” narration.

“When I was a little boy, I was naughty and kept fighting. I even knocked down two boys so badly that they had to go to the hospital. I am not proud of it. I was constantly opposing teachers. So nobody wanted to have me. I was taken to a special institution. [...] When I received letters from my girlfriend I had to ask my sisters to read them for me. That was embarrassing. [...]. When my wife sent me to do the shopping and she asked for a salad I had to draw it, the same for milk, I drew a box of milk. That was painful. [...] I was not able to spell my address. [...] At work I was good I think, so they gave me some plans to read. I had nobody to ask...I couldn’t figure it out. Now it feels good learning. Now I am 25 and it is time for me to.... learn. So learn, learn as not to be like me ...”

A personal narrative is a way of using language or another symbolic system to imbue **life events from different settings** (work, home, pubs) with the temporal and logical order [...] to establish coherence between past, present and as yet non-realized experience (Ochs, E., Capps, L., 2001).

When you change the setting, your narration changes as well, your perspective on the events changes when you change interlocutors, when time changes, etc. People in a situation of functional illiteracy have difficulties including the interlocutor and the circumstances in the narration. In relation to this, the literary philosopher Mikhail Bakhtin argues that “the life of the (oral) narrative always *develops on the boundary between two consciousnesses*, two subjects! Moreover, **oral narratives** are of different “genre” than the written narratives that “absorb”, “digest”, transform the everyday conversational genre.” It is important that learners involved in literacy programmes may practice different - what in linguistics is called text (written, oral, performed text). They engage in oral narration but also in written narration, or even performed narration on the stage while deepening their understanding of the text itself. (Dentith, 1995)

Knowledge cannot be transmitted, it is being constructed collectively and learners' writing must be meaningful. What they could not say in the past they can say now in the educational programme.

Moreover, is possible to shape the *attitude to reading and writing* by talking about what learners have read, written, how their parents and grandparents felt about reading and writing. Memories about reading and writing can be exploited. To illustrate this point, the first and the last piece of writing for which learners were marked? Memories lead to a different perspective, and in social situations, there are direct relationships between reading and saying.

Numeracy

Beliefs about learning, about learners, about the subject taught, etc. differ. In addition, adults learn mathematics in very diverse contexts and mathematics is believed to be either *a tool, a system or a problem solver*. A problem-solving view of mathematics is the most beneficial for learners in a situation of functional illiteracy. (Sommer, 2020)

All cognition in general and learning, in particular, is situated. So, situated learning can be perceived as a **function of activity, context and culture** while the context is *mostly everyday life activities*. Moreover, learning should target **authentic context**.

Inspiration can be found in mathematical picture books addressing children where situations in children's lives with potential for children's learning mathematics are pictured. Situations in books are to be considered, talked about, acted out, etc.

As in other skills, acquiring numeracy is connected to everyday life situations. If this is the educator's belief, he or she recognizes that **learning can occur in interaction**. In addition, educators' conception of the physical world also accounts for their conception of learning mathematics. They can view reality in their subjective or objective way.

Numeracy is a complex skill in itself and its relations with most areas and activities of everyday life are not well researched (health, managing time, managing social relations, geography, reading maps, digital devices, etc.). Poor numeracy skills in adults can get reflected in poor reading tables, filling in forms, reading schedules, calculating, poor linear representation of numbers, etc.

The latter can be addressed through numerous *educational games*, board games, etc. adults in a situation of functional illiteracy might later use it in playing with their children.

With such games, it is possible to improve at least four areas of mathematical knowledge like identifying numerals, counting, comparing number magnitudes, understanding a number line.

Adults in a situation of functional illiteracy should make mathematical discoveries to better integrate into everyday life, use material and time in the right proportions.

Identifying and observing everyday life situations. As to integrate mathematics into learners' everyday life, programme developers and educators should observe their life, identify related situations and activities (cooking, repairing, setting table - there is a possibility to count pieces of dishes and cutlery for each person at the table, or the number of guests is being counted and then the entire number of dishes, cutlery, etc.). It is indispensable that educator identifies situations having potential for stimulating learning mathematics. (Peter-Koop/ Grüßing, 2007). Pictures with real photos of learners in situations can be collected representing counting, space and form, patterns and structures, quantities and measures, probability, dates.⁵

---

⁵ <https://opentextbc.ca/introductiontosociology2ndedition/chapter/chapter-8-media-and-technology/>

Digital skills

There are many divides in our fragmented societies, not only the digital one, that need to be addressed particularly in countries with **low digital economy and society index (DESI)**. Some older workers and learners, be they well educated or not, voluntarily cut themselves from new technologies and thereby from understanding how the contemporary world functions. Digital skills, being basic skills based on a person's **technical biography**⁶, support the development of all other skills. They can be effective for older learners making them feel empowered and in control of their own lives. Digital skills help their relationships with families, colleagues at work, communities and even beyond. They better independent access to public and private services. The lack of access to technology can marginalize older low educated and low skilled workers from the mainstream of development, undermining their economic and social roles, reinforcing their dependency on others. Developing digital skills through education should not be separated from educational contents, rather integrated into them (also in all educational modules contained in the educational programme for educators we are going to develop in the LearnersMot2 project).

---

⁶ Technical biography comprises socialization by technical devices like a radio set, tv sets, phone, household appliances, car etc.

Conclusion

Education of adults in a situation of functional illiteracy aims primarily to socially integrate them through reading, writing, telling, counting while linking these skills to their professional, social and cultural environment. Educating them requires combining learning and didactics oriented towards real-life situations. This demands *structuring teaching and learning situations* that have learning potential. **Educational programmes should include the** identification of learners' existing knowledge gained in their various social roles and the development of basic skills based on situational learning. Problem-solving methods addressing challenges low educated and low skilled older workers have to cope with are to be used. Educators should help learners in a situation of functional illiteracy to discover themselves, go out and live outside their home.

Literature and references

Alheit, P., Hoernings,E. '(1989) Biographisches Wissen : Beiträge zu einer Theorie lebensgeschichtlicher Erfahrung. Frankfurt/Main, New York: Campus Verlag.

Alheit, P. (1994) Taking the Knocks: Unemployment and Biography: a Qualitative Analysis. London: Cassel.

Alheit,P. et all (1995)The Biographical Approach in European Adult Education Vienna: Verband Wiener Volksbildung.

Collins, J.W., O'Brien, N.P. (Eds.) (2003) Greenwood Dictionary of Education. Westport, CT: Greenwood.

Blaya, C. (2010). Décrochages scolaires. L'école en difficulté. De Boeck: Bruxelles.

Casper, R. *The Teaching of Reading and Writing* by William S. Gray. Journal of Developmental Reading, vol. 1, no. 1, 1957, pp. 55–57. JSTOR, www.jstor.org/stable/40017241. Available on 14 01. 2021.

Die Entwicklung mathematischen Denkens in Kindergarten und Grundschule: Beobachten - Fördern - Dokumentieren. Offenburg: Mildenberger, S. 150-159.

Dominicié, P. (2000) Learning from our Lives .San Francisco:Jossey-Bass.

Dentith, S. (1995) Bakhtinian Thought. An Introductory Reader. London, New York: Routledge.

Findeisen, D. (1997). Kaj napravi manj izobražene odrasle drugačne?. Andragoška Spoznanja, 3(1), 27-29. <https://doi.org/10.4312/as.3.1.27-29>

Findeisen, D. (2015) Competencies in Adult Education. Where Do We Stand?

<http://www.utzo.si/wp-content/uploads/2015/08/Competencies-in-adult-education.pdf>

Findeisen, D. Competencies or culture of adult educators, this is now the question. In: 8th Adult Education Colloquium: Education and Training of Teachers in Adult Education, Ljubljana, 22-23. October 2004.

Freire, P. (1970). Cultural Action for Freedom. [Cambridge], Harvard Educational Review.

Freire, P. (1973). Education for Critical Consciousness. New York, Seabury Press.

Javeau,C.(2011) Sociologie de la vie quotidienne. Paris: PUF

Kaufmann J.C. (1989) La Vie ordinaire. Voyage au cœur du quotidien Paris: Greco.

Kolb, D.A. (1984): Experiential learning: Experience as the source of learning and development Englewood Cliffs, New York: Prentice Hall.

Mallows, D. Litster, J.(2016) How can we motivate adults to engage in literacy and numeracy learning? Future of Skills & Lifelong Learning Evidence Review Foresight, Government Office for Science.

Mercure, D.(1995) Les Temporalités sociales. Paris : L'Harmattan.

Motivating Lucy: <https://www.youtube.com/watch?v=exlbyzgKDck&feature=youtu.be>

Ochs, E., Capps, L. (2001) Living Narrative. Creating Lives in Everyday Storytelling. Cambridge, Massachusetts, London, England: Harward University Press.

Peter-Koop, Andrea (2006): Mathematische Bilderbücher - Kooperation zwischen Elternhaus, Kindergarten und Grundschule. In: Grüßing, Meike/Peter-Koop.

Peter-Koop, Andrea/Grüßing, Meike (2007): Mit Kindern Mathematik erleben. Velber:
Lernbuch Verlag.

Pineau, G: Illétrisme et scolarité, Histoires de vie. Tours ; Laboratoire des Sciences de l'Education Université de Tours. Available on 15/01/2020

https://www.canal-u.tv/video/profession_formateur/01_illetrisme_et_scolarite.670
Salvator, H. (1995) Les Formes élémentaires de la vie quotidienne. Paris: PUF.

Schlaiher, A. (2008) PIAAC: A new strategy for assessing adult competencies. International Review of Education. Springer.

Sommer, M. (2020) Beliefs matter in numeracy education, An interview with Sonja Beeli. Elm Magazine. Adult education and Numeracy and Finance. 30/08/2020.
UNESCO (2011) on 'The Current Literacy Situation in the World'

Windisch, H. (2015) Adults with low literacy and numeracy.skills: A literature review on policy intervention. OECD. Education Working Papers, No. 123, OECD Publishing, Paris

Španija
www.edensol.eu

Slovenija
www.upi.si

Ciper
www.eurosc.eu

Slovenija
www.utzo.si

Polska Fundacja Ośrodków Wspomagania Rozwoju Gospodarczego „OIC Poland” w Lublinie

Poljska
www.oic.lublin.pl

УНИВЕРЗИТЕТ
„ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“
ШТИП

Republika Severna Makedonija
www.udg.edu.mk

Za sodelovanje v tem projektu se avtorji in avtorice zahvaljujejo raziskovalcem in raziskovalkam, strokovnjakom in strokovnjakinjam ter izobraževalcem in izobraževalkam odraslih.

www.learnersmot2.eu

Podpora Evropske komisije tej objavi ne pomeni njenega potrdila pogledov avtorjev. Ti so zgolj njihova odgovornost in komisija ni odgovorna zanje ter za vsebino objave. .